Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Газета 1918 йил 21 июндан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

№ 27 (19.995) • 1988 йил 2 февраль, сешанба • Баҳоси 3 тийин.

БУТУНИТТИФОҚ XIX ПАРТИЯ КОНФЕРЕНЦИЯСИ ШАРАФИГА

РЕКОНСТРУКЦИЯ ШАРОФАТИ

Андижон сут заводида ўтган йили бир тонна сутдан 212 сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариш планлаштирилганди. Аслида бу кўрсаткич 217 сўмни ташкил этди. Коллектив республикадаги турдош корхоналар ичида учинчи ўринни эгаллади.

— Муваффақиятни таъминловчи факторлар кўп, — дейди завод директори Қодиржон Сатторов. — Техника тараққиётини жадаллаштириш ва реконструкциялашга эътиборни кучайтирдик. 650 минг сўмликдан зиёд янги техника сотиб олиниб, ишлаб чиқаришга тўла жорий қилинди. Масалан, ёғ тайёрлаш цехи 4 та «I-АЛО» маркали янги автомат линиялар билан жиҳозланди. Сметана цехи реконструкция қилиниб, замонавий совутиш дастгоҳлари ишга туширилди. Сунъий сут ишлаб чиқариш цехи фойдаланишга топширилди.

Ана шундай изланишлар ҳисобига бир неча турдаги янги маҳсулотлар ишлаб чиқаришни тўлиқ ўзлаштириб олдик.

Айни пайтда музқаймоқ ишлаб чиқариш цехи реконструкция қилиняпти. Бу ерда «Эскимо генератор» маркали такомиллашган янги автомат линиялар монтажига қизғин киришилди. Цехда музқаймоқ ишлаб чиқариш кўпаяди. Сифати яхшиланиб, тайёр маҳсулотни тўлиқ қадоқлаш имкониятига эга бўлинади. Бу йил корхонада 200 минг сўмлик янги техника сотиб олиниб, ишлаб чиқаришнинг «кемтик» участкаларида монтаж қилинади. Қатиқ, сут ва творог ишлаб чиқаришга ихтисослаштирилган цехлар реконструкция қилинади.

С. АБДУРАҲИМОВ.

АНИҚ МАРОМНИ ТАЪМИНЛАБ

Оператор Флорида Готина ўз ихтиёридаги қурилманинг ҳар бир ҳаракатини зийраклик билан кузатиб боради. Ана шу зийраклик кўп нарсани — қурилманинг аниқ ишлашини, конлардаги аҳволни, маҳсулот қазиб чиқаришдаги маромни ва бошқаларни таъминлаб бераётир.

Қашқадарё областидаги Шўртан газ кони коллективи Бутуниттифоқ XIX партия конференциясини муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олиш учун ҳаракат қилиб, ҳар сменада планга қўшимча маҳсулот қазиб олишга муваффақ бўляпти. Бу ишда паст ҳароратли сепарация қурилмасининг оператори Флорида Готнинанинг ҳам муносиб ҳиссаси бор.

Суратда: моҳир оператор Ф. Готина.

Ш. Шаропов (ЎзТАГ) фотоси.

ПУХТА ҲОЗИРЛИК

Наманган райони механизаторлари социалистик мусобақа асосида ишлаб, катта ютуқларга эришмоқдалар. Улар яқинда барча турдаги қишлоқ хўжалик техникаси ва тирков асбобларини баҳорги экиш мавсумига сифатли ремонтдан чиқариб, тахт қилиб қўйганликлари ҳақидаги ғалаба рапортига имзо чекдилар. Мавжуд 186 та ҳайдов, 461 та чопиқ тракторлари, 364 та культиватор, 218 та сеялка, 868 та комплект борона, 240 та плуг, 35 та текислагич ва бошқа зарур техника ремонтдан чиқарилиб, старт чизиғига қўйилди.

Ремонт ишларини районда биринчи бўлиб тугаллаган «Ленинград», Охунбобоев номли, «Партия XXII съезди» колхозларининг механизаторлари техниканинг умрини узайтириш, улардан фойдаланиш самарадорлигини оширишга қаратилган тадбирларни изчил амалга оширмоқдалар. «Партия XXII съезди» колхозидан Ю. Каримов, «Ленинград» колхозидан М. Усмонов, Охунбобоев номли колхоздан О. Турғунов, Свердлов номли колхоздан Г. Мамадалиев, Оржоникидзе номли колхоздан А. Нишонов каби илғор механизаторлар ремонт ишларида бошқа ҳамкасбларига намуна кўрсатдилар.

Айни кезда район хўжаликларида маҳаллий ўғит жамғариш ва далага ташиб чиқариш, ариқ-зовурларни тозалаб, тартибга келтириш ишлари тезкорлик билан олиб борилиб, кўкламга пухта ҳозирлик кўрилаётир.

М. МИРЗААБДУЛЛАЕВ.

ХЎЖАЛИК ҲИСОБИГА, ЧОРВАЧИЛИКНИ ИНТЕНСИВЛАШГА ПАРТИЯВИЙ ЭЪТИБОР БЕРИЛСИН

29—30 январь кунлари КПСС Марказий Комитетида мамлакат Европа зонасидаги бир қанча иттифоқдош республикалар Компартиялари Марказий Комитетларининг, ўлка ва область партия комитетларининг биринчи секретарлари, республика, ўлка ва область агросаноат комитетларининг раислари иштирокида семинар-кенгаш бўлиб ўтди. Озуқа ишлаб чиқариш ва чорвачиликни янада интенсивлаш, шу асосда чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришни таъминлаш борасидаги партиявий ишларни ташкил қилиш масалалари кўриб чиқилди.

Семинар-кенгаш ишида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзолари **В. И. Воротников, Е. К. Лигачев, В. П. Никонов,** КПСС Марказий Комитетининг секретари **Г. П. Разумовский** СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари, СССР Давлат агросаноат комитетининг раиси **В. С. Мураховский,** СССР Халқ контроли комитетининг раиси **С. И. Манякин,** КПСС Марказий Комитети, СССР ва РСФСР Министрлар Совети аппаратларининг масъул ходимлари, ВАСХНИЛ олимлари қатнашдилар.

КПСС Москва область комитетининг биринчи секретари **В. К. Месяц** ва КПСС Орёл область комитетининг биринчи секретари **Е. Е. Строев** озуқа ишлаб чиқариш ва чорвачиликни интенсивлаш асосида озиқ-овқат маҳсулотларини кўпайтириш юзасидан партия ташкилотларининг иши тўғрисида ахборот бердилар.

Бутуниттифоқ чорвачилик илмий-тадқиқот институтининг директори **Н. И. Стрекозов,** Бутуниттифоқ озуқа илмий тадқиқот институтининг директори **В. Г. Игловиков,** Курган дон хўжалиги илмий-тадқиқот институтининг директори **И. А. Сикорский** озуқа ишлаб чиқариш ва чорвачилик проблемалари илмий тадқиқотларининг асосий йўналишлари ҳамда уларнинг натижаларини маълум қилдилар. «Раменский» агросаноат комбинатининг бош директори **К. В. Куницкий,** Липецк областидаги «РАПС» илмий-ишлаб чиқариш системасининг директори **И. В. Артемов** тажрибаларини сўзлаб беришди.

Семинар-кенгаш қатнашчилари Москва областида Ленин районидаги «Шапово» тажриба-намуна хўжалиги, М. Горький номли колхоз ҳамда Красногорск районидаги «Завет Ильича» колхози партия ташкилотлари ҳамда чорвачилик фермалари меҳнат коллективларининг тармоқда интенсив технологияларни, меҳнатни ташкил этиш ва рағбатлантиришнинг илғор формаларини, хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи пул билан таъминлашни жорий этиш соҳасидаги иш тажрибаси билан танишдилар. «Завет Ильича» колхозининг оилавий фермасида пудрат шароитида бузоқларни парвариш қилаётган Пятаевлар оиласи билан муфассал суҳбат ўтказилди.

Подольскда улар гўшт комбинати билан сут заводини бориб кўрдилар. Ана шу корхоналарда Ватанимизда ишлаб чиқарилган ва фермалар маҳсулоти чиқитсиз технология асосида чуқур қайта ишланишини, ғоят хилма-хил озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқарилишини таъминлайдиган янги машина-ускуналар кўрсатилди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитети секретари **Е. К. Лигачев** ўз нутқида семинар-кенгашга якун ясади.

Партиямиз, деди у, қайта қуришнинг янги, энг қийин босқичига — қайта қуриш сиёсатини амалда рўёбга чиқариш, уни реал ишлайдиган системага айлантириш босқичига қадам қўйди. Бундай системадан мақсад совет кишилари моддий ва маънавий турмуш даражасини анча оширишдан иборатдир. Ўз манфаатларига эга бўлган инсон ҳамиша партия сиёсатининг марказида бўлди ва шундай бўлиб қолади. Биз барча қилинган ишларга ва ҳали қилиниши лозим бўлган ишларнинг ҳаммасига айни шу позициядан туриб баҳо беришимиз лозим. Мамлакат аҳолисини юқори сифатли ва хилма-хил озиқ-овқат маҳсулотларига ва аввало, чорвачилик маҳсулотларига бўлган талаб-эҳтиёжларини биз ҳозирча тўла-тўкис қондира олмаймиз.

Озиқ-овқат проблемасини ҳал этишда КПСС Марказий Комитети агросаноат комплексида ишлаб чиқариш муносабатларини қайта қуриш, хўжалик юритишнинг янги механизми, меҳнатни ташкил этиш ва рағбатлантиришнинг илғор формалари, хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи пул билан таъминлаш каби ташкилий-иқтисодий омилларга асосий роль ажратмоқда. Одамларнинг ижтимоий активлиги ва меҳнат ғайратини кучайтирадиган барча омилларга ана шундай муҳим эътибор берилмоқда. Қишлоқ хўжалигининг ва қайта ишлаш соҳасининг моддий базасини янада ошириш ҳамда техника билан қайта жиҳозлаш ҳам жуда муҳимдир.

Бироқ М. С. Горбачев бир неча марта таъкидлаб ўтганидек, энг муҳими агросаноат комплексида ҳозирча вужудга келтирилган ишлаб чиқариш потенциалидан фойдаланиш самарадорлигини ошириш, куч ва маблағларни улар энг кўп самара беришини таъминловчи асосий соҳаларга жамлаш зарур. Бу вазифа чорвачиликда айниқса актуал бўлиб, шу тармоқнинг натижалари бугунги кунда озиқ-овқат масаласининг ҳал этилишини талай даражада белгилаб бермоқда. Кейинги ўн йил мобайнида бундаги асосий ишлаб чиқариш фондларининг ўсиш суръатлари чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни ўстиришдан анча ошиб кетганди. Бунинг сабаби техникавий база чинакам хўжалик ҳисобини кенг кўламда жорий этмай, озуқа ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда мустаҳкамланиб борганлигидадир. Коллектив пудрат тиришнинг ўртача йиллик миқдори ўтган беш йилликка нисбатан 17 процент, қанд лавлаги етиштириш 11 процент, кунгабоқар — 14, гўшт — 13, сут ва тухум етиштириш 9 процент кўпайди, Силжишлар яққол кўриниб турибди. Бироқ бажарилган ишларга холис баҳо бера туриб, шуни дангал эътироф этиш керакки, совет кишиларининг юқори сифатли хилма-хил озиқ-овқат маҳсулотларига ва аввало, чорвачилик маҳсулотларига бўлган талаб-эҳтиёжларини биз ҳозирча тўла-тўкис қондира олмаймиз.

(Давоми иккинчи бетда).

ҚАЙТА ҚУРИШНИНГ ҲАЛ ҚИЛУВЧИ ОМИЛИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг IX пленумидан

30 январь куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг IX пленуми бўлиб ўтганлиги илгари хабар қилинган эди. Пленум қайта қуришга раҳбарлик юзасидан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросининг ҳисоботини тинглади. Шу масала юзасидан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. Нишонов доклад қилди. Сўнгра ҳисобот муҳокама қилина бошлади.

Сайлаб қўйилган партия органларининг ҳисоботлари ҳаммани жўшқин ҳаракатга келтирди, деди ўз нутқида Қорақалпоғистон область партия комитетининг биринчи секретари **К. С. Саликов.** Область комитетининг пленумида қайта қуришга раҳбарлик юзасидан обком бюроси ҳисобот берган пайтда ўзаро талабчанлик муҳити ҳукм сурди. Жиддий камчилик ва нуқсонлар очиб ташланди. Соғломлаштирувчи танқиднинг асосий қисми пировардида шахсан менга тегишли эканини англадим, бу эса жиддий фикрлаш учун асос бўлди. Обкомнинг биринчи секретари, Марказий Комитет Бюросининг аъзоси сифатида мен танқиддан тегишли хулосалар чиқариб олдим.

Область партия комитети ички партиявий ишни такомиллаштириш мақсадида бир йилдан кўпроқ вақтдан буён эксперимент ўтказмоқда. Шаҳар ва район партия комитетларида иш унчалик юришмаётганини пайқаб, район, шаҳар партия комитетларининг ишини назорат қилувчи ва уларга ёрдам берувчи штатсиз инспекторлар жорий қилдик. Район бўғинининг масъул ходимларини эса конкрет партия ташкилотларига бириктириб қўйдик, бошланғич партия ташкилотларидаги ҳар бир коммунистнинг дилига қандай қилиб йўл топиш схемасини ишлаб чиқдик. Чамаси, келгусида область партия комитетида функционал бўлимлар ва секторларни қолдириб, тармоқ бўлимларини эса иқтисодий ва социал ривожланиш бўлимига бирлаштириш зарурати бор. Менинг фикримча, область партия комитетлари Марказий Комитет структурасидан нусха кўчирмасликлари керак, ҳатто вазифаларни секретарлар ўртасида тақсимлашда ҳам табақалаштирилган ёндашувни кўлланиш лозим. Бу масалани область партия комитетларининг ўзлари ҳал этадиган бўлсинлар.

Биз Марказий Комитет Бюросининг бугунги ҳисоботига етиб келгунча мураккаб йўлни босиб ўтдик. Ўткир олишувда салбий ҳодисаларга қарши, ўтмишнинг сийқа усулларига, фикрдаги қолоқликка қарши, хафсаласизлик ва бепарволикка қарши қаттиқ курашишга тўғри келди. Афсуски, суиистеъмолларга, қўшиб ёзишларга, давлатни алдашга қарши курашнинг ўткирлиги Ўзбекистоннинг барча регионларида ҳам баб-баравар принципиаллик билан бораётгани йўқ. Доклад тезисларини пленумда муҳокама қилиш чоғида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг аъзоси ўртоқ Қунназаров баъзи областларда эски тартибларнинг илдизлари ниқобланиб, аввалгидек қарсак садолари остида ғолибона дабдабалар такрорлана бошлаганини тўғри уқтириб ўтди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросининг камчилиги ҳам шундан иборатки, салбий ҳодисаларга қарши кураш баъзи жойда зўр шиддат билан, баъзи жойларда эса хўжакўрсинга ўтказилмоқда. Кўпроқ дадиллик ва принципиаллик керак. Афсуски, юқори лавозимларга янгидан тайинланганлар орасида эски гуноҳлари очилмай қолган кишилар ҳам борлиги кейинчалик аниқланмоқда.

Менинг назаримда, аввало, коллегиаллик камлиги сабабли хатоларга йўл қўйилди. Бюро ишида муносиб даражада демократия ва ошкоралик бўлмади. Масалан, докладларнинг лойиҳаларини пленумда муҳокама қилиш юзаки ўтказилди, шу сабабли сўнгги пленумлардаги докладлар ҳам турмушдан ажралиб қолган эди.

Бундан буён докладлар, шунингдек, Бюро ва Секретариат учун материаллар тайёрлашга Марказий Комитет аъзоларини планли равишда жалб қилишни таклиф этаман. Марказий Комитет Бюроси ўзининг йўналтирувчилик, мувофиқлаштирувчилик, бирлаштирувчилик таъсирини кучайтириши лозим. Шундагина иш янги ўзан бўйлаб жўшқин пировард натижага қараб боради. Умуман айтганда, Ўзбекистонда соғлом кучлар дадил суръатлар билан ўсиб бормоқда. Энг муҳими — халқ қайта қуришнинг ғалабасига ишонади, партиянинг демократияни чуқурлаштириш, туб иқтисодий ислоҳотни жорий қилиш йўлини астойдил қўллаб-қувватлайди.

Фарғона область Бағдод районидаги «Пахтакор» колхозининг раиси **А. Абдусаматов** ўз нутқини қишлоқ меҳнатчиларининг социал-маиший ва маданий шароитларини яхшилашнинг энг муҳим проблемаларига бағишлади. У қишлоқ посёлкаларининг бош планларини тузишга ҳамон киришмаган лойиҳа институтларининг коллективларини танқид қилди. Шунинг оқибатида майда қишлоқларни тугатиш асосида янги замонавий қишлоқларни барпо этиш ишида дуруст силжишга эришилмади.

Нотиқ пахта теримига четдан ишчи кучи жалб этишдан иборат яроқсиз одат йил сайин давом этиб келаётганига эътиборни қаратди. Мавсум бошида барча оммавий ахборот воситалари одатда теримни ўз кучи билан уддалайдиган илғор хўжаликларнинг тажрибасини тарғиб қиладилар. Аммо кейинчалик шоша-пиша илгари тузиб қўйилган графиклар қайта кўриб чиқилади, шаҳарликларни, студентларни, ўқувчиларни ҳосил теримига жалб этиш тўғрисида қарорлар қабул қилинади. Марказий Комитет Бюроси ҳам бу ишда изчиллик қилмаяпти. Бултур республика давлат агросаноат комитетининг раиси И. Ҳ. Жўрабеков районимизга келиб, бир ҳафта мобайнида меҳнатга лаёқатли бутун аҳолини пахта теримига сафарбар этишни, кундалик теримни беш процентга етказишни талаб қилди. Аммо у район агросаноат бирлашмасига амалий ёрдам беришни, дала ишларини ташкил этишга оид конкрет тавсиялар беришни ўйлаб кўрмади. Мана шундай маъмуриятчилик-буйруқбозлик услуби кўпгина партия комитетларида ҳали ҳам тугатилган эмас, улар ташкилий-партиявий ишни яхшилаш ўрнига ҳали ҳам хўжалик ишлари билан шуғулланиб келмоқдалар.

Минбарга Кегайли район партия комитетининг биринчи секретари **С. Ержонов** чиқади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми қайта қуришнинг иккинчи босқичидаги ташкилотчилик, сиёсий ишнинг йўналишларини белгилаб бериши керак. Район партия ташкилотимиз ҳам анчагина ишларни бажариши лозим. Район партия комитетининг бюроси коллектив раҳбарлик принципларига амал қилиб, ўз ишининг форма ва методларини такомиллаштирмоқда: кадрларни танлашда бир нечта номзодларни кўрсатиб, раҳбарлар сайлашда ошкораликка амал қилмоқда. 1985 йилдан ўрта бўғин раҳбарларининг сайлови ўтказила бошлади.

Биз район партия комитети секретарлари ва бюро аъзолари фаолиятида ошкораликни кенгайтиришнинг яна бир формасини топдик. Уларнинг ҳар бири ўз шанига айтилган танқидий мулоҳазаларни амалга ошириш хусусида нима ишлар қилгани ҳақида район газетаси саҳифаларида ғапириб бермоқда, камчиликлар, қийинчиликлар, ишни кучайтириш борасида бундан буёнги тадбирлар тўғрисида ҳалол ва рўйрост ёзмоқда. Бу иқтисодий соҳада, социал масалаларни ҳал этишда ижобий силжишларга олиб келди.

Марказий Комитет Бюроси, докладдан кўриниб турганидек, давлат корхонаси тўғрисидаги Қонун амал қилаётган шароитда Бюро ишининг ҳам, Марказий Комитет аппарати ишининг ҳам конкрет формаларини тўлатўкис белгилаб олишга муваффақ бўлмади.

Эндиликда ҳаётнинг ўзи, демократиялаш, ошкоралик, янги хўжалик механизмининг жорий этилиши шу қадар жиддий проблемаларни илгари сурмоқдаки, бу проблемаларни ҳал этиш учун барча даражадаги ва бўғинлардаги партия ташкилотларидан мутлақо янгича ёндашувлар талаб этилади. Иқтисодий, социал соҳалардаги қайта қуриш жараёнларига раҳбарлик — хўжалик раҳбарларининг ўрнини босишни эмас, балки уларнинг ишини йўналтириб туришни, топширилган иш учун уларнинг масъулиятини оширишга эришишни талаб этади. Афсуски, ҳамиша ҳам бунга муваффақ бўлинмаяпти. Районимизга Марказий Комитет Бюросининг аъзолари ёки аппарати ходимлари келишганида план қандай бажариляпти, деб улар беришадиган саволни олдинданоқ билиб турамиз. Кўпинча ходимлар районга фақат текшириш ўтказиш учун келадилар, улар ички партия ишини такомиллаштириш борасида дурустроқ амалий ёрдам кўрсатмаяптилар.

Район бўғини партия комитетларининг ходимлари ва бошланғич партия ташкилотларининг секретарлари ҳозир жўяли маслаҳатга, конкрет тавсияларга, илғор тажрибанинг тафсилотларини амалда кўрсатиб берилишига, айниқса, муҳтож бўлиб турибдилар. Бизни ўргатиш, қайта қуриш ишига ўргатиш, асосийси эса иқтисодий ислоҳотнинг барча масалаларини уқиб олишда бизга ёрдам бериш керак, лекин кўлимизда энг яхши партия ташкилотлари тажрибаси тўғрисидаги материаллар йўқ.

Республикадаги кўпгина министрликлар, идоралар ва муассасалар, уларнинг раҳбарлари илгари бўлганидек ҳозир ҳам фақат маслаҳатгўй бўлиб қолганликлари сабабли хўжалик фаолияти соҳасидаги тўғридан-тўғри аралашувга қатъий барҳам бериш йўлида жиддий тўсиқлар пайдо бўлмоқда. Шунинг учун ҳам район партия комитети ўзига хос бўлмаган юмушни бажариб, маҳсулот етказиб берилишига масъул бўлмоқда, эҳтиёт қисмлар, ёқилғи-мойлаш материаллари ва бошқа кўпгина нарсалар учун фондлар ундириш билан овора бўлмоқда.

Марказий Комитет секретари В. А. Антонов, республика давлат агросаноат комитетининг раиси И. Ҳ. Жўрабеков планлаштириш системасини бундан буён такомиллаштириш масалаларига, айниқса, барқарор моддий-техника таъминотига, хўжалик механизмининг дуруст ишлаши масалаларини ҳал этишга яна ҳам принципиаллик ва талабчанлик билан ёндашишлари керак, деб ҳисоблайман.

Бутуниттифоқ XIX партия конференциясида кўриб чиқилиши учун ҳамма даражаларда кадрлар ишини демократиялашнинг мукаммал системасини яратиш, бюро мажлислари, пленумлар, партия йиғилишлари ўтказиш муддатларини қайта кўриб чиқиш, бошланғич цех партия ташкилотларида ёзув-чизув ишларини қисқартириш, шунингдек партия комитетларининг тармоқ бўлимларини тарқатиб юбориш тўғрисидаги масалани киритишни таклиф этаман.

Мен бугун Министрлар Совети, унинг раҳбарлари, шахсан ўз шанимга айтилган танқидий мулоҳазаларга батамом қўшиламан, деди ўз нутқида Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси **Ғ. Ҳ. Қодиров.** Бугун берилган баҳо ҳукумат фаолиятига бошқачароқ назар солишга мажбур этади, социал-иқтисодий тараққиётга раҳбарликда содир бўлган камчиликлар учун масъулиятни тўла ҳис этишни тақозо қилади.

Республиканинг бошқарув органларида, кўпгина министрликлар ва идораларда ҳанузгача ташкилий жиҳатдан сусткашлик ва ташаббуссизликка барҳам берилмаган, ижрочилик етарли эмас. Министрлар Совети ва унинг Президиуми топширилган участкада зарур силжиш бўлишини таъминламаётган кишиларга нисбатан ҳамиша ҳам талабчанлик қилмаяпти.

Иқтисодий ислоҳот назарияси ва бошқарувга янгича ёндашувларни эгаллаб олиш масалалари ҳозир ниҳоятда муҳим аҳамиятга эгадир. Министрлар Совети, унинг Раиси, Раис ўринбосарлари ишни янги поғонага кўтаришлари, 1988 йил ва беш йилликнинг шундан кейинги йилларининг масъулиятли ва мураккаб вазифаларини амалда ҳал этиш учун аниқ мақсадни кўзлаб, ғайрат-шижоат билан ишлашлари керак.

Марказий Комитет Бюросининг бугунги ҳисоботи — қайта қуришнинг жиддий имтиҳонидир. Сўнгги вақтда Бюро иши ошкоралик, очиқ кўнгиллик ва инсонпарварлик вазиятида ўтаётганлигини айтиш керак.

Муҳокама қилинаётган масалалар яна ҳам талабчанлик билан танқидий руҳда кўриб чиқилмоқда. Аммо партиявий раҳбарлик услуби ва методларида нуқсонлар йўқ, деб айтишга ҳали эрта. Бюро, Бюронинг ҳар бир аъзоси ва аъзоликка кандидати ўтказиш муддатларини қайта қуриш ва жадаллаштириш вазифаларини ҳал этишга янгича ёндашувларни аниқ мақсадни кўзлаб қидириши керак.

Кўпчилигимизга хос бўлган ўз сўзини ўтказиш ва буйруқбозлик услуби одамларнинг фикр-мулоҳазасини эшитишга, уларни ишонтиришга ўрнини бўшатиб бериши, халқни иқтисодий ва социал вазифаларни ҳал этишга сафарбар этишимиз лозим, деб ўйлайман. Бу партия ҳаётини демократиялашга ёрдам беради.

Марказий Комитет Бюроси, унинг секретарлари Министрлар Совети раҳбарларини уларнинг ишидан алахситиб, турли кенгашга камроқ чақиришлари керак. Кўпинча ҳаммамизнинг вақтимиз тиғиз. Қайта қуришга партиявий раҳбарлик, аввало, кадрлар орқали, республика олдида турган мураккаб хўжалик сиёсий вазифаларни ҳал этишга қодир бўлган кадрлар корпусини вужудга келтириш йўли билан амалга оширилади. Шундай вақтлар ҳам бўлганки, биронбир ходимни министр ёки унинг ўринбосари лавозимига ҳатто Министрлар Советининг фикрини сўрамай тавсия этаверардилар. Ҳозир Секретариатнинг амалий мажлисларида республика Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети раҳбарларининг иштироки билан кадрлар масаласи батафсил ва ҳар томонлама муҳокама қилинмоқда.

Фан-техника тараққиётини кадрлар билан таъминлаш биринчи даражали аҳамиятга эгадир. Энг янги прогрессив техникани эгаллаб олишга қодир бўлган малакали кадрларнинг етишмаётганлиги фан ва техника ютуқларини ўзлаштиришда катта қийинчиликлар туғдираётганлигини айтиб ўтиш керак.

Қайта қуриш шароитларида инсон омилининг активлаштирилиши алоҳида актуаллик касб этмоқда. Энг муҳим вазифалардан бири — халқ хўжалигида банд бўлган барча кишиларнинг — ишчидан тортиб министргача — ҳамманинг профессионал, техникавий ва иқтисодий билимларини оширишдан иборат. Экономикани бошқаришни тубдан қайта қуриш молиявий кредит системасини ҳам қамраб олади: Давлат агросаноат комитети, Енгил саноат министрлиги, Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги ва бошқа бир қанча министрлик ва идораларда молиявий иш паст савияда олиб борилмоқда. Бу ўринда Министрлар Совети зарур талабчанлик кўрсатаётгани йўқ. Министрлик ва идораларнинг раҳбарлари ўз қарамоғидаги корхоналар ва ташкилотлар молиявий аҳволини соғломлаштириш, қарамликка барҳам бериш учун лозим даражада қатъий чоралар кўрмаяптилар.

Кенг маънода маданият даражасини тубдан кўтариш зарурлиги — энг муҳим социал проблемалардан биридир. Савдо, маиший хизмат, поликлиника ва касалхоналар ҳамда транспортда, аҳолига хизмат кўрсатаётган кўпчилик ташкилот ва муассасаларда маданият пастлиги хусусида одамлардан тушаётган кўплаб шикоятлар батамом адолатлидир. Ҳамма соҳада — меҳнат жараёнида ҳам, кундалик турмушда ҳам ҳали чинакам маданият етишмай турибди. Оилавий муносабатлар маданиятини ошириш ҳам катта аҳамиятга эга.

Бошқарувнинг бош схемасини амалда рўёбга чиқариш — навбатдаги вазифадир. Бир қанча министрликлар, идоралар, областлар ва районлар тугатилаётган ва бирлаштирилаётган, аппарат тенг ярмига қисқартирилаётган ҳозирги вақтда бошқарув органлари ишини янгича ташкил этиш вазифаси кўндаланг бўлиб турибди. Бошқарувнинг маъмурий методларидан иқтисодий методларига ўтилиши давлат аппарати ҳар бир ходимининг меҳнат характерини ўзгартиради. Бошқарувнинг барча бўғинлари аппаратини ўсиб бораётган вазифаларни билимдонлик билан ҳал этишга қодир бўлган юксак малакали ходимлар билан таъминлаш масаласи алоҳида эътиборга сазовордир.

(Давоми иккинчи бетда).

ХЎЖАЛИК ҲИСОБИГА, ЧОРВАЧИЛИКНИ ИНТЕНСИВЛАШГА ПАРТИЯВИЙ ЭЪТИБОР БЕРИЛСИН

(Давоми. Боши биринчи бетда).

ва унинг турли формалари — қишлоқ меҳнатчисини ўз манфаатлари учун жон куйдиришига, унда анча яхшироқ ишлаш иштиёқини туғдиришга имкон берувчи янгича ёндашувлардир.

Озуқа ишлаб чиқаришга келганда шуни айтиш керакки, бунда қишлоқ хўжалигидаги инвестиция сиёсатига синчиклаб назар ташлаш керак бўлади. Турмуш озуқа ишлаб чиқариш объектларига капитал маблағ сарфлашда афзаллик берилишини қатъий тақозо этмоқда.

Кейинги вақтларда кўрилаётган чора-тадбирлар дағал ва ширали озуқа тайёрлаш ҳажмларини кўпайтиришга ҳамда уларнинг сифатини яхшилашга ижобий таъсир қилмоқда, бу эса чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни оширишгина эмас, шу билан бирга ем учун дон сарфлашни камайтириш имконини ҳам берди.

Айни вақтда ем-хашак тайёрлашда эришилган ҳажмлар ва айниқса унинг сифати гўшт, сут ҳамда бошқа маҳсулотлар етиштиришни ўстиришда ҳамон зарур суръатларни таъминламаяпти. Кўпгина колхоз ва совхозларда аҳвол секинлик билан яхшиланмоқда. Чорва маҳсулдорлиги пастлигича қолмоқда. Бу гап айниқса Астрахань, Витебск, Калинин, Новгород, Чернигов, Иваново, Ростов областлари ҳамда бошқа базои областлар ва республикаларга тааллуқлидир. Уларнинг кўпчилигидаги партия комитетлари, агросаноат органлари озуқа ишлаб чиқаришдаги қолоқликка тоқат қилиб келмоқдалар. Улар кўпинча тайёрга ийёрлик позициясида туриб, давлат ресурсларидан ем-хашакни ундириб олишдек яроқсиз практикани давом эттирмоқдалар.

КПСС Марказий Комитетининг секретари республикаларда, ўлкалар ва областларда озуқа етиштиришнинг, чорвачиликни ривожлантиришнинг аҳволини анализ қилиб, асосан ҳар бир колхоз, совхоз, район ва область эга бўлган резервлар ҳисобига ем-хашак базасини мустаҳкамлаш соҳасида партия ҳамда хўжалик органлари ишининг бош йўналишларига тўхталиб ўтди.

Гап, аввало ҳайдалиган ерларда, айниқса мелиорация қилинган ерларда озуқа экинларининг ҳосилдорлигини янада оширишни таъминлаш тўғрисида бормоқда. Кўпгина районлардаги майдонларда озуқа етиштириш экстенсив йўл билан, асосан озуқа экинлари экилган майдонларни кенгайтириш ҳисобига, уларнинг ҳосилдорлигини оширмасдан ривожлантирилмоқда.

Тахминан бир хил табиий шароитдаги қўшни областлар ва республикалар ўртасида озуқа экинлари ҳосилдорлигида катта тафовут бор. Масалан, Киров областидаги хўжаликларда озуқа экинлари экилган майдонларнинг маҳсулдорлиги Горький областидагига нисбатан қарийб 2 баравар камдир, Курск областида эса Белгород областидагига нисбатан 1,5 баравар кам, Доғистон АССРда Шимолий Осетия АССРдагига нисбатан 2,4 баравар камдир.

Табиий пичанзорлардан фойдаланишни яхшилаш зарурлигига алоҳида эътибор қаратилди, шу беш йилликда дағал ва ширали озуқа етиштиришнинг планда кўзда тутилган қарийб 50 процент ўсишига табиий пичанзорлар туфайли эришиш лозим. Аммо ана шу муҳим резервдан ҳали самарасиз фойдаланилмоқда. Калуга, Рязань областларида, Қалмиқ ва Чуваш Автоном Республикаларида табиий пичанзорлар ва яйловларни тубдан яхшилаш иши жиддий орқада қолмоқда. Ўтлоқ ва яйловларни тубдан яхшилаш юзасидан ишни кучайтириш, бу ишга колхоз ва совхозлар ҳамда мелиорация ташкилотларининг анчагина маблағини сарфлаш керак.

Озуқаларнинг сифатини ошириш учун кўп иш қилиниши лозим. Озуқа тайёрлашнинг илғор технологиялари суст жорий этилмоқда.

Орёл, Смоленск, Тула, Запорожье ва Харьков областларида пичан ва бошқа озуқа омборлари кам.

Озуқаларнинг уларни тайёрлаш ва асраш жараёнидаги тўйимлилиги текширилмаяпти, бу эса кўпинча ишнинг ҳақиқий аҳволини бузиб кўрсатилишига олиб келмоқда. Шунчаки тонна-тонналаб пичан ва силосгина эмас, балки таркибида протеин миқдори кўп бўлган тонналаб озуқа бирлиги зарур.

Чорвачиликни оқсил озуқаси билан таъминлаш проблемаси ўткир бўлиб турибди. Рационлар таркибида оқсил, аминокислоталар ва айниқса лизин нисбатининг бузилиши мол ва парранда-ларнинг маҳсулдорлигига салбий таъсир этади, озуқанинг, айниқса ем-хашакнинг ортиқча сарфланишига олиб келади.

Бунинг учун дуккакли дон экинлари ва мой берадиган ўсимликлар, кўп йиллик ўтлар майдонларини кенгайтириш йўли билан оқсилли озуқалар етиштиришни кўпайтириб бораверириш, қайта ишлаш саноати, шунингдек микробиология синтези чиқитларидан яна ҳам тўлароқ фойдаланиш муҳимдир.

Партия комитетлари омихта ем корхоналари партия ташкилотларининг иши билан шуғулланишлари, технология интизомига риоя этилишини таъминлашга ва омихта ем сифатини оширишга алоҳида эътибор беришлари керак. Омихта емни давлат қабулидан ўтказиш вақти келди.

Озуқа базасининг мураффақиятли ривожланиши кўп жиҳатдан озуқа етиштиришда меҳнатни ташкил этиш ва унга ҳақ тўлашнинг илғор формаларини кенг қўламда жорий этишга боғлиқдир. Вазифа озуқа етиштиришни ихтисослаштиришдан, ҳар бир хўжаликда отрядлар ва бригадалар тузишдан, уларни ҳамма зарур нарсалар билан таъминлашдан, бу отряд ва бригадаларни пудрат усулига ва чинакам хўжалик ҳисобига ўтказишдан иборатдир.

Ҳамма ерда кадрларни интенсив озуқа етиштириш асосларига ўқитиш ташкил этилсин, ҳаммани ва аввало хўжаликларнинг раҳбарлари ҳамда мутахассисларини, механизаторларни ўқитиш, ўқитганда ҳам, асосан пешқадам колхоз ва совхозларнинг ибрати негизида ўқитиш керак.

Хўжалик юритишнинг янги методларидан, чорвачиликни интенсивлаштиришда тармоқдаги фан-техника тараққиёти муваффақиятларидан тўлароқ фойдаланиш лозим. Озуқа етиштириш, уруғчилик ва наслчилик ишида илмий ишлаб чиқариш системалари ва бирлашмалар ташкил этишга яна ҳам дадиллик билан киришиш лозим. Практика шундан ишончли тарзда далолат бериб турибдики, бу илмий ечимларни ишлаб чиқаришга жорий этишнинг самарали формаларидир.

Мустаҳкам озуқа базасини яратиш билан боғлиқ бўлган масалаларни пайсалга солмай, ҳамма даражалардаги бошланғич партия ташкилотларида ва партия комитетларида кўриб чиқиш тавсия этилди.

Бу йил ҳар бир колхоз ва совхозда дағал ҳамда ширали озуқа тайёрлашни шартли чорва боши ҳисобига ўтган йилга нисбатан 4-5 центнер кўп озуқа бирлигигача ошириш керак. Худди шундай қилинганидагина, эришилган мураффақиятларни мустаҳкамлаш ва кейинчалик ҳам чорвачилик маҳсулотлари етиштиришнинг юксак суръатларини таъминлаш мумкин.

Е. К. Лигачев гражданларнинг шахсий ёрдамчи хўжаликларини, саноат корхоналари ва ташкилотларнинг ёрдамчи қишлоқ хўжаликларини ривожлантириш масалаларига тўхталди. Ульянов, Тамбов, Николаев ва бошқа бир қанча областларда ишнинг ана шу участкасига заур эътибор берилмаяпти.

Озуқа базасини мустаҳкамлаш билан бир қаторда чорвачиликни интенсивлаш ва унинг самарадорлигини оширишнинг бош йўлларидан бири — ишлаб чиқаришни ихтисослаштириш ҳамда йириклаштириш, уни замонавий саноат негизига кўчиришдир. Бу борада, тажриба кўрсатиб турганидек, жуда катта имкониятлар бор. Чорвачиликни ихтисослаштириш ва йириклаштиришнинг мавжуд планларига қайтиб, бу планларда янги имкониятларни, орттирилган тажрибани, фан-техника тараққиётини ҳисобга олиб, уларга тегишли тузатишлар киритиш ва уларни амалга ошириш йўлидан изчиллик билан бориш мақбул бўлур эди.

Бу йилги қишловда гўшт, сут ва бошқа маҳсулотлар етиштиришни кўпайтиришда эришилган суръатларни сақлаш билан бир қаторда бу суръатларни анча жадаллаштириш керак. Йилнинг биринчи ойларидан бошлабоқ партия, совет ва хўжалик органларининг, меҳнат коллективларининг фаолияти ана шунга қаратилиши керак. Ҳозир бир қанча жойларда чорва қишлови уюшқоқлик билан ўтаётгани йўқ. Псков, Кострома, Ярославль областларининг хўжаликлари ўтган йилнинг IV кварталида шундан аввалги йилнинг ана шу давридагига нисбатан гўшт ва сут етиштиришни камайтириб юбордилар. Бошқа областлар ва республикалардаги хўжаликларда ҳам анчагина камчиликлар бор.

Ҳозир кўкламги дала ишларига тайёргарлик алоҳида диққат-эътиборни талаб этади, фурсатни бой бермаслик, уруғлик хусусида қўшимча тадбирлар кўриш, техника ремонтини ўз вақтида якунлаш, кадрлар тайёрлаш лозим. Ҳозир КПСС Марказий Комитетининг механизаторларга Мактубида ва Марказий Комитетнинг чорвадорларга Мурожаатномасида қўйилган вазифаларни бажаришга уларни сафарбар этишда меҳнат коллективларида ташкилотчилик ишини кучайтириш, уларнинг меҳнат ва ишлаб чиқаришдаги шароитларини яхшилаш учун тадбирлар кўриш муҳимдир.

Социалистик мусобақани ташкил этишда унинг таъсирчанлигини оширишга ҳормай-толмай эришиш зарур. Чорва мол қишлови ва кўкламги экишга тайёргарлик масалалари маҳаллий матбуот саҳифаларида, радио ва телевидение программаларида мунтазам ёритиб борилиши керак.

Сўнгра КПСС Марказий Комитети секретари агросаноат комплекси корхоналарининг хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи пул билан таъминлашга ўтиши юзасидан партия комитетлари ва хўжалик органларининг вазифалари тўғрисида тўхталди. Бу эса ҳам иқтисодий, ҳам социал аҳамиятга молик иш, чунки миллион-миллион одамларнинг бевосита ҳаётий манфаатларига тааллуқли эканлиги таъкидланди. Шунинг учун ҳам биз агросаноат комплексида хўжалик юритишнинг янгича шароитларига ўтиш юзасидан тадбирларнинг амалга оширилишини қишлоқдаги партия комитетлари ишининг марказий йўналишларидан бири, деб қарашимиз керак.

Иқтисодий жиҳатдан заиф хўжаликлар, уларнинг молиявий аҳволи хусусида партия комитетлари ва хўжалик органлари муттасил ғамхўрлик қилишлари керак. Бу хўжаликларнинг моддий базасини ривожлантириш, социал равнақи, уй-жой масаласининг ҳал этилиши, бундай хўжаликларнинг малакали кадрлар билан мустаҳкамланишини назар-эътибордан қочирмаслик айниқса муҳимдир. Рентабеллиги паст бўлган ва зарар кўриб ишлаётган ҳар бир корхонага индивидуал ёндашув зарур, тегишли ташкилий-техникавий ва иқтисодий тадбирлар комплекси ишлаб чиқилиб, амалга оширилаётганида меҳнат коллективлари албатта иштирок этишлари шарт.

КПСС Марказий Комитетининг агросаноат комплекси корхоналарини тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи пул билан таъминлашга ўтказиш тўғрисидаги қарорида ана шундай хўжаликларни, жумладан, бақувват колхозлар ва совхозлар билан бирлаштириш ёки қўшиб юбориш, уларни бошқариш тузукроқ бўлиши мақсадида ажратиб олиш, ёрдамчи қишлоқ хўжаликлар бунёд этиш учун саноат корхоналари ихтиёрига бериш назарда тутилмоқда.

Партия органларининг диққат эътибори кадрлар, ҳар бир меҳнаткашнинг психологиясини қайта қуришга қаратилиши лозим. Хўжалик юритишнинг тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи пул билан таъминлаш методларини жорий этишдан ўзга йўл йўқлигини уларнинг онгига сингдириш керак. Ҳар бир одам — совхоз директоридан ва колхоз раисидан бошлаб, механизатор ва сут соғувчигача — коллективнинг иқтисодий ва социал равнақи, ҳар бир кишининг шахсий фаровонлигини корхона ишининг пировард натижаларига, хўжалик ҳисоби йўли билан олинган даромад ва фойдага мустаҳкам боғлиқлигини англаб олиши муҳимдир.

Бошланган иш — мураккаб юмуш бўлиб, бир кунда ёки бир йилда рўёбга чиқмайди. Шу боисдан ҳам ўзини ва одамларни узоқ вақт мобайнида зўр бериб меҳнат қилишга шайлаш кадрларни хўжалик юритиш асосларигагина эмас, шу билан бирга унинг икир-чикирларига ҳам изчиллик билан ўргатиш лозим.

Қишлоқдаги барча ташкилотчилик ва сиёсий ишни озиқ-овқат масаласини жадал ҳал этишга, аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан барқарор таъминлашга қаратиш керак, деди пировардида Е. К. Лигачев. Совет кишилари қайта қуриш сиёсатининг мураффақиятини худди ана шу билан боғламоқдалар.

(ТАСС).

ҚАЙТА ҚУРИШНИНГ ҲАЛ ҚИЛУВЧИ ОМИЛИ

(Давоми. Боши биринчи бетда).

Республика физкультура ташкилотларидаги қайта қуришнинг боришига назар солар эканмиз, қилинган ишдан қониқмаётганлигимизни қайд этишимиз лозим, деб таъкидлади Ўзбекистон ССР физкультура ва спорт давлат комитетининг раиси **М. И. Иброҳимов.** Ишлаётган кишиларнинг бетобликлари сабабли экономикага жуда катта путур етмоқда, физкультура ва спорт аҳолимизнинг кўпчилик қисми ҳаётига сингиб кетмаган. Физкультура ва спорт давлат комитети, кўнгилли спорт жамиятлари ва муассасалари оммавийлик, спорт секцияларига қизларни, айниқса, маҳаллий миллатга мансуб қизларни жалб этиш масалаларини ҳал этишда кўп камчиликларга йўл қўймоқдалар. Жисмоний тарбия билан шуғулланаётган кишилар орасидан ГТО нишондорлари тайёрлашдаги ишнинг ҳақиқий аҳволини акс эттирмайдиган фактлар ва бўрттирилган рақамлар ҳали ҳам учраб турибди.

Социал соҳани ривожлантиришда янгича ёндашувларнинг активлашаётгани физкультура ҳаракатини бошқаришда туб ўзгаришлар бўлишини талаб этади. Шу муносабат билан спорт ташкилотларининг куч ва воситалари жамланмоқда. Масалан, 6 та кўнгилли спорт жамияти ўрнига касаба союзлари ягона спорт жамияти тузилди, бир қанча спорт иншоотлари спорт комбинатларига бирлаштирилди, уларни хўжалик ҳисобига ўтказишга тайёргарлик кўрилмоқда. Бошқарув структурасини такомиллаштириш ишлари давом эттирилмоқда.

Республикага ҳозир 5 минг нафар олий маълумотли мутахассис зарур, ҳарбий фандан дарс бераётган ўқитувчиларнинг ярмидан кўпроғи офицерлик унвонига ва педагоглик иқтидорига эга эмас. Шунинг учун ҳам республика педагогика олий ўқув юртларидаги барча факультетлар ва жисмоний тарбия бўлинмаларини физкультура ўқитувчилари, бошланғич ҳарбий таълим муаллимлари, инструктор методистлар тайёрлайдиган ихтисослашган ягона педагогика институтига бирлаштириш мақсадга мувофиқ бўлур эди.

Биз идеология ишидаги камчиликлар ва хатолар ҳақида кўп гапирмоқдамиз. Ишнинг ана шу соҳасида кадрларнинг ниҳоятда қўнимсизлигига йўл қўйилмоқда. Тўрт йилдан сал кўпроқ давр мобайнида Марказий Комитетнинг идеология секретари уч марта ўзгарди, пропаганда ва агитация бўлимининг мудири беш марта ўзгарди, унинг биринчи ўринбосари тўрт марта, физкультура секторининг мудири тўрт марта ўзгарди. Бу кўп эмасмикин? Айни вақтда ўз обрўсини тўкиб қўйган шахсларга нисбатан, тошириб қўйилган соҳада қайта қуришни таъминламаётган ходимларга нисбатан, асоссиз равишда кўнгилчанлик қилинмоқда.

Марказий Комитет аппарати ходимлари ҳақида сўз борар экан, бу ерга анчагина ёшлар ишга келаётгани яхши, албатта, уларга иш ўргатиш лозим. Аммо шуни ҳам айтишни истар эдимки, бу ёшлар ўқитилаётганида уларни буйруқбозлик услубидан эҳтиёт қилиш, улар «Марказий Комитет номидан», «Марказий Комитетнинг топшириғи», «Партия билетисиз қоласиз» деган сўзларини суиистеъмол қилмасликлари керак, бу кишилар яна ҳам сезгирроқ, меҳрибонроқ бўлишлари, турли фикр-мулоҳазаларни таққослай билишлари, ўзларини пеш қилавермасликлари керак.

Биз, ўзбекистонликлар учун қайта қуриш яқин ўтмишда республикамиз ҳаётининг социал-иқтисодий ижтимоий-сиёсий, маънавий-психологик жабҳаларига барча областлар ва районларга путур етказган салбий ходисалар сабабидан мураккаблашиб кетди, деди Хоразм область ижроия комитетининг раиси **Р. Худойберганова.** Қайта қуришнинг мазмуни ва моҳияти салбий ходисаларни бартараф этиш билангина кифояланмаслиги ҳаммамизга аён бўлиб турибди.

Бир гуруҳ товламачилар эл-юрт бошига кулфат солиб, базми жамшид қуришгани, таъмагирлик билан социализм принципларини бузишгани, республика экономикасини барбод этишгани, одамларни таҳқир қилишгани сабабларини аниқлаш ва бартараф этиш учун республика партия ташкилоти ҳали кўп иш қилиши керак. Бугунги пленум қайта қуриш йўлидаги барча говларни батамом олиб ташлаш учун Марказий Комитет Бюросига шундай наказ бериши лозим.

Аммо партиявий раҳбарликнинг олий бўғинларигина эмас, шу билан бирга барча партия ташкилотлари, ҳар бир коммунист ҳам хулоса чиқариб олиши керак. Мен бу ўринда аввало ўз областимизни назарда тутмоқдаман, бу ерда, албатта, қайта қуриш бўлмоқда, аммо, очиғини айтадиган бўлсак, вазият секинлик билан ўзгармоқда, айрим участкаларда эса ўзгариш мутлақо етарли эмас. Областда муттасил икки йилдан буён экин майдонларинг ҳисоб-китобдан яшириб қолиш ҳоллари аниқланмоқда. Бу, ахир қўшиб ёзишнинг худди ўзиқу. Агар илгари пахтани қўшиб ёзишган бўлса, энди гектарларни яшириш мақсадида. Барча айбдор кишилар жазоланди, албатта. Аммо бу сабоқ бизни кўп нарсаларга ўргатди.

Область маҳаллий Советлари фаолиятидаги ўзгаришлар қутилаётган натижалардан ҳали анча йироқда. Юқоридан келаётган қоғозлар оқими камайиши ўёқда турсин, қатто кўпайиб бораётганлигини яна айтишга тўғри келади. Бу область органлари аппаратини саросимага солиб, ишдан чалғитмоқда. Айни вақтда маҳаллий Советларга бериб қўйилган ҳуқуқлардан етарлича фойдаланиётгани йўқ.

Бунинг асосий сабаблари-дан бири шуки, областда ишлаб чиқаришни интенсивлаштириш даражасини кескин ошириш учун фақат шароитгина яратилган, холос. Экономиканинг тез-заминли резервлари ҳали чинакамига ишга солингани йўқ. Шуни ҳисобга олиб, областда 2000 йилгача бўлган даврда социал-иқтисодий тараққиётнинг концепцияси ва шу асосда тегишли программа ишлаб чиқилди. Бу программанинг амалга оширилиши экономика тараққиётидаги номувофиқликни бартараф этиш, областни яқин йиллар ичида ўзини ўзи таъминлаш ва ўзини ўзи маблағ билан таъминлаш поғонасига кўтариш, меҳнат ресурсларидан фойдаланишни яхшилашга имкон беради.

Меҳнат ресурслари ҳақида гапирар эканман, рақамларни келтириб ўтирмайман, бу соҳадаги аҳвол ҳаммага маълум ва областимиз бундан мустасно эмас, республикада бўлганидек бизда иш билан банд бўлмаган кишилар кўп. Меҳнат ресурсларидан фойдаланиш проблемаси шу қадар ўткирки, бу муаммо, бизнинг назаримизда, махсус кўриб чиқишга лойиқдир.

Областда ер ниҳоятда етишмай турганлигини ва ишлаб чиқаришга жалб этилмаган бўш меҳнат ресурслари тобора ортиб бораётганлигини инобатга олиб, саноат ва қишлоқ хўжалигини кенгроқ миқёсда ривожлантиришни кўзда тутиб, область партия комитети ва область ижроия комитети халқ хўжалигини бошқаришнинг бош схемаси ишлаб чиқилаётганида қўшни областларда фойдаланилмаётган ерларни бизнинг ихтиёримизга бериш тўғрисида таклиф киритдилар. Хоразмликлар учун ҳаётий муҳим бўлган бу масала тушуниб, қўллаб-қувватланади, деб умид қиламиз.

Марказий Комитет, унинг Бюроси олиб бораётган ишларга атрофлича ва танқидий баҳо берар, уни таҳлил этар эканмиз, қайта қуришга раҳбарлик ишида ижобий ўзгаришлар рўй бераётганини қайд этмай бўлмайди. Бу ўз навбатида Фарғона шаҳар партия ташкилоти амалий ишларига ҳам таъсир кўрсатмоқда, деб таъкидлади Фарғона шаҳар партия комитетининг биринчи секретари **В. М. Алимов.**

Ҳозирча Фарғона шаҳар партия комитети фаолиятида ишнинг мазмунида эмас, балки кўпроқ ташқи кўринишида ўзгаришлар рўй берди. Биз бугун иш услубида жўшқинлик, сўз ва иш бирлиги, қайта қуриш ишига конкрет ҳисса қўшишда кадрларда принципиал ва қатъий талабчанлик қилиш етарли даражада қарор топди деб айта олмаймиз. Бизда ҳали ҳам эскича фикрлайдиган, сийқаси чиққан ва бир қолипдаги усулларга амал қилаётган раҳбарлар бор. Баъзилари эса умуман ҳаётнинг реал талабларидан четда туришга интилмоқдалар. Биз бунинг асосий сабабларини кўра била туриб, кўпинча ана шундай ношуд раҳбарларга нисбатан кузатувчи позициясини эгаллаймиз. Биз ҳали ҳам ташкилотчилик ва сиёсий ишларнинг оғирлик марказини бевосита қўйи партия бўғинларига, меҳнат коллективларига кўчирганимиз йўқ. Бизларни жойларда бўлишни хоҳламас эканда, деб ўйламаман. Бизни область партия комитети ва Марказий Комитет бўлимлари қандай мақсадлар учун сўраётгани номаълум бўлган қоғозлар, справкалар, маълумотлар, ҳисоботлар тайёрлашда давом этаётган тартибсизлик жуда овора қилиб қўйяпти.

Шаҳар социал соҳаси ҳақида бир-икки оғиз гапириб ўтмоқчиман. Одамлар қайта қуриш юзасидан олиб бораётган ишимизга, социал программани қандай амалга оширяётганимизга, уларга берган ваъдаларимизни қандай бажараётганимизга қараб баҳо берадилар. Уй-жой проблемаси йилдан-йилга ўткирлашиб бормоқда. Корхоналар ва қурилиш индустриясининг моддий-техника базаси анчадан бери шаҳар эҳтиёжларига жавоб бермаяпти. Уларнинг асосий ишлаб чиқариш фондлари маънавий ва жисмоний жиҳатдан эскириб қолди. Баъзилари эса яроқсиз ҳолга келган, лекин ҳали ҳам ишлатилмоқда. Биз ишларнинг бундай аҳволи учун ўз зиммамиздан масъулиятни соқит қилмоқчи эмасмиз, бироқ Қурилиш министрлигига, бошқа идораларга қилган мурожаатларимиз ҳеч қандай натижа бермади. Буни республика Министрлар Советида ҳам билишади. Темирбетон буюмлари заводи, уйсозлиқ комбинатининг санитария-техника кабиналари цехлари реконструкцияси кўп йиллардан бери тугатилмаяпти. Бунинг оқибатида корхоналарда давлат қабули жорий этишнинг январь ойи плани бутунлай барбод қилинди. Марказий Комитет секретари В. Н. Лобко бу объектларда икки марта бўлди, рўй берган аҳволни ўрганишга, ёрдам беришга, министр А. Г. Мананниковдан қаттиқ талаб қилишга ваъда берди. Лекин бу масалалар ҳалигача жойидан жилгани йўқ.

Шаҳар аҳолисини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш масаласи очиқлигича қолмоқда. Шаҳарликлар керак бўлган вақтда қишлоқ аҳолисига ёрдам беришади. Ўтган йили пахта терими мавсумида улар 16 минг тоннадан кўпроқ пахта терди. Очиғини айтганда, бу оқлаб бўладиган ҳол эмас. Хўш, агросаноатимиз бунинг эвазига шаҳар меҳнаткашларига нима берди? У ўз ваъдасининг устидан чиқмаи — шаҳарликларга ҳеч қандай янги сабзавотлар, мева-чевалар етказиб бермади. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети секретари В. А. Антонов ва республика давлат агросаноат комитети раиси И. Ҳ. Жўрабеков бу масалаларга лоқайд қарамасликлари керак.

Шаҳардаги мураккаб экологик вазият ҳақида бир-икки оғиз гапириб ўтмоқчиман. Фарғона шаҳрини ўраб турган ҳаво ҳавзаси ҳақида СССР Министрлар Совети бир неча марта ҳужжат қабул қилди. Республика Министрлар Совети Раиси Ғ. Ҳ. Қодиров эса Фарғона шаҳрида янги химия корхоналари қурилишига рухсат берувчи ҳужжатга имзо чекиб юборди.

Шаҳар партия активлари топширигига биноан бизнинг назаримизда Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси муҳокамасига қўйилиши зарур бўлган қатор таклифларни киритмоқчиман.

Биринчидан, КПСС Уставида сайлаб қўйиладиган орган аъзосининг, бошланғич ва цех партия ташкилотларининг асосий ишидан бўшатилмаган секретарлари статусини белгилаб қўйиш керак.

Иккинчидан, ҳамма даражадаги пленумларни ярим йилда бир марта, шаҳар партия ташкилотлари ҳисобот-сайлов конференцияларини эса беш йилда бир марта, шу пленумлар ва конференциялар ўртасида бюро хисоботларини ўтказиб туриш керак.

Яна бир таклиф. Партия комитетларига ажратилган маблағлар лимити доирасида партия комитетлари аппарати структурасини белгилаш ҳуқуқини уларнинг ўзига бериш лозим.

Марказий Комитет Бюросининг қайта қуришга раҳбарлик юзасидан олиб борган ишини етарли эмас, деб ҳисоблайман.

Область, шаҳар ва район партия комитетларининг ўзлари сайлаб қўйган органлар қайта қуришга қандай раҳбарлик қилаётганликларини тўғрисидаги ҳисоботларини муҳокама қилган пленумлари идеология ишидаги туб бурилиш жараёни мураккаб, баъзан эса зиддиятли ўтаётганини кўрсатди, деди Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари **М. Ҳ. Холмуҳамедов.** Партия комитетлари бюро аъзоларининг, биринчи секретарларининг доклад ҳамда нутқлари уларнинг кўпчилиги идеология ишига ёндашувлардаги анча аввал бошланган нуқсонлар асосидаги сийқа схемаларни ҳали ҳам бартараф эта олмаганликларидан далолат берди.

Партия комитетлари, идеология муассасалари ҳали теварак — атрофдаги воқеликда рўй бераётган ўзгаришлар кетидан улгуриб бора олмаётганликларини, янги вазифаларни эски, умри тугаган воситалар, шакллар ва усуллар билан ҳал этишга уринмоқдалар. Бу гап амалда идеология ишининг ҳамма йўналишларига — ғоявий-сиёсий, ахлоқий тарбия, меҳнатсеварлик, ватанпарварлик руҳидаги тарбия, интернационал, эстетик ва жисмоний тарбияга тааллуқлидир.

Кўпгина партия комитетлари атеистик тарбия, умрини яшаб бўлган диний расм-русмларга, анъаналар, ислом динининг таъсири каби бизнинг партия ташкилотимиз учун бениҳоя ўткир бўлган мураккаб, нозик масалаларга нисбатан сусткашлик, қилмоқдалар. Республика Фанлар академияси, Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги бу муаммолардан четда қолди.

Бошқа ҳар қандай партиявий фаолият каби идеология ишининг ҳолати ҳам кўп жиҳатдан партия комитетлари биринчи секретарларининг бу ишга муносабатига, жараённи тушуниш кенглигига, ниҳоят инсоннинг зиёлилигига кўп жиҳатдан боғлиқдир. Бироқ партия раҳбари ҳозир, аввало тарбиячи эканини кўпгина секретарлар чамаси ҳали ҳам охиригача тушуниб етмаганликлари сир эмас.

Биз идеология кадрлари билан ишлашдаги турғунликдан ҳозир зўр қийинчилик билан чиқиб оляпмиз. Бу муаммони бир галги ҳаракат билан, дарҳол ҳал этиш реал иш эмас, шошма-шошарлик, кадрларни ҳадеб алмаштираверириш яхшиликка олиб бормаслигини жуда яқин ўтмишнинг сабоқлари кўрсатиб турибди. Масалан, бу ерда айтиб ўтилганидек, ўртоқ Д. Т. Мадикаримованинг Марказий Комитет Маданият бўлими мудири лавозимига тайинланиши ўйланмай қилинган иш бўлганлиги шубҳасиз. Унинг ишидаги уқувсизлик, маъмуриятчилик усуллари қолдиғи ҳали ҳам республика партия ташкилотимиз Марказий Комитетининг обрўсига салбий таъсир қилиб келмоқда. Республика Нашриёт ,полиграфия ва китоб савдоси ишлари давлат комитети, Телевидение ва радиоэшиттириш давлат комитети, Маданият министрлиги, «Главинтурист» ва бошқа бир қанча идеология муассасаларимиз хусусида ҳам шундай мисолларни айтиб бериш мумкин. Область партия комитетларида ҳам кадрларни шошма-шошарлик билан алмаштириш иллати сезилди.

Ҳозирги вақтда Марказий Комитет Секретариати республика идеология корпусини мустаҳламлаш билан яқиндан шуғулланмоқда, бу соҳада партия қурилиши билимларигагина эмас, шу билан бирга кенг қўламда фикрлайдиган, сергайрат, билимдон, зеҳнли кишилар, заковатли ва зиёли кишилар биринчи ўринга чиқарилмоқда. Раҳбар кадрларнинг, барча меҳнаткашларнинг сиёсий ва иқтисодий ўқувини қайта қуриш муаммоси ҳам шу масала билан узвий равишда боғлаб олиб борилмоқда.

Бу ўзгаришлар осонлик билан бўлаётгани йўқ. Турғунлик муҳити ҳозирча ижодий союзларда, театрларда, редакцияларда, концерт ташкилотларида ачинарли равишда ўзини сездириб турибди. Маданият арбобларининг анчагина қисми шахсий манфаатларини жамоат манфаатларидан устун қўйиш билана шуғулланиб юрибди.

Бир қанча ҳолларда, масалан, Кинематографчилар союзи билан Ёзувчилар союзида ўтган йиллар мобайнида йиғилиб қолган чекланганлик, ўз манфаатини кўзлаш, индивидуализм кўринишлари юзага қалқиб чиқмоқда.

Айрим мақолаларда миллатчилик иллатлари намоён бўлиб қолаётганлигини ҳам кўрмаслигимиз мумкин эмас. Миллий туйғуларнинг қонуниятли ўсиши баъзида худбинлик, эришилган натижаларга мағлиё бўлиш тусини олмоқда.

Қайта қуришнинг мураффақияти бошланғич партия ташкилотларининг фаолияти билан ҳал қилувчи даражада белгиланади. Марказий Комитет жумладан, зиёлилар билан сиёсий ва мафкуравий иш олиб бориш учун уларнинг масъулиятини оширишга интилмоқда. Бироқ идеология муассасалари ва биринчи галда ижодий, бадиий коллективлар партия ташкилотларининг ҳозирги аҳволи ташвишланарлидир. Улар сезиларли равишда қариб қолмоқда. Партиялилар қатлами йил сайин қисқармоқда. Тошкент шаҳар партия комитети, район партия комитетлари ижодкор зиёлиларнинг партиявий ўзагини мустаҳкамлаш ишидан аслида ўзларини четга олиб турибдилар.

Идеология муассасаларининг моддий базаси ҳақида икки оғиз гапирмоқчиман. Кейинги вақтларда бу базани мустаҳкамлаш юзасидан кўрилган баъзи чора-тадбирлар мавжуд эҳтиёжларга мутлақо мос келмоқда. Театрлар, ўқув юртлари, музейлар, редакциялар, клублар ва маданият уйларининг баъзи бирларигина нормал шароитларда ишлаб турибди. Маҳаллий аҳамиятга молик маданият ташкилотлари ва муассасаларининг аҳволи айниқса қийин. Кўпгина область партия комитетлари, министрликлар ва идоралар бу объектларга ҳали ҳам иккинчи даражали объект деб қараб келмоқдалар. Республика Министрлар Совети, шахсан Раис Ўринбосари Ўртоқ С. У. Султонова идеология объектларига оид қарорлар қандай барбод бўлаётганини бепарволик билан кузатиб турибди. Идеология муассасалари, ижодий союзлар раҳбарларининг таклифлари бу ерда кўпинча қабул қилинмаяпти, бюрократча сансалорликка солинмоқда, шу сабабли улар хўжалик масалалари билан Марказий Комитет бўлимларига ва Марказий Комитет секретарларига мурожаат этишга мажбур бўлмоқдалар.

Ушбу пленумга тайёргарлик кўриш пайтида, деди Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари **В. П. Анишчев,** Марказий Комитет анчагина турли саволлар, мулоҳазалар, истаклар ва таклифлар олди. Улар кўп, биз уларнинг мағзини чақамиз, қайта ишлаймиз, ўз амалий фаолиятимизда ҳисобга олишга ҳаракат қиламиз.

Баъзи масалаларга тўхталиб ўтиш зарур. Масалан, танқид масалаларида овозни сал пасайтириш пайти келмадими, ҳар ҳолда ижобий жиҳатларни қидириб кўриш, танқидни бироз тўхтатиш пайти келмадими, нуқул ёмон ишлар ҳақида гапираверишни бас қилиш керак, буларнинг ҳаммаси кишини ҳафа қилиб, ранжитади, деган овозлар эшитилди. Аммо гап шундаки, муаммолар ҳаддан ташқари кўп йиғилиб қолганлиги сабабли, улар юзасидан қарор қабул қилиб улгуролмаяпмиз, уларни ҳал этишга улгуролмаяпмиз.

Агар биз қатъий, конкрет қарши чораларни кўрмасак, бу муаммолар ҳал бўлмай қоласверириши мумкин. Ижтимоий тараққиётнинг қийин муаммоларини ошкора ўртага қўйиб ҳал этишдан, уларни танқид қилишдан, баҳслашишдан қўрқмаслик керак.

Докладни муҳокама қилиш чоғидаги ва пленумга тайёргарлик кўриш вақтидаги бир қанча мулоҳазаларда қилинган ишлар билан қандайдир қаноатланиш кайфияти сезилиб турибди. Таъбир жоиз бўлса, шахсий камчиликларга муросасозлик билан қараш, раҳбарлар билан, бир-бирлари билан муносабатларни кескинлаштирмаслик истаги яққол сезилиб турибди. Ҳатто активларимизнинг муайян ва анча катта қисмида ҳаётий қадриятлар системасида осойишталик биринчи ўринда турибди, бундай осойишталик баъзан ўз аҳамияти жиҳатидан шахснинг социал активлигидан ошиб тушмоқда, деган таассурот туғилмоқда.

Мен шу мулоҳазалар муносабати билан шундай бир нозик масалага тўхталмоқчиман. Ўзбекистонда ёрдамга юборилган 400 киши бор. Бизни, шу жумладан, мени ҳам республикага ишлаш учун юборганлар. Биронб

ҚАЙТА ҚУРИШНИНГ ҲАЛ ҚИЛУВЧИ ОМИЛИ

(Давоми. Бошн биринчи ва иккинчи бетларда).

турибди; мактабгача болалар тарбия муассасалари билан таъминланиш жиҳатидан 11-ўринда, аҳолига пуллик маиший хизматлар кўрсатиш жиҳатидан охирги ўринда турибди, ҳар минг аҳолига тўғри келадиган врачларнинг сони жиҳатидан республика Умумиттифоқ даражасидан 20 процент орқада қолмоқда. Аҳоли жон бошига тўғри келадиган даромадлар каби моддий фаровонликнинг умумлашма кўрсаткичи мамлакатдаги ўртача даражадан икки баравар паст.

Бу ҳақда индамай туриб бўлмайди, ишчанликнинг, ҳақиқий ишчанликнинг йўқлиги, секунд сайин, минут сайин конкрет иш билан шуғулланиш ҳақиқий иштиёқи йўқлиги иш услубимиздаги катта камчиликлардан биридир.

Хўш, бу ҳол нималарда кўринади? Шунда кўринадики, бизнинг партия активларимиз ўз нутқларида, докладларида нуқул илтимосларни қалаштириб ташлайдилар. Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин.

Ҳамма соҳада ишчанлик бўлиши кераклигини таъкидлаб ўтмоқчиман. Биз нутқ сўзлаётганимизда ҳам, таҳлил этаётганимизда ҳам, танқид қилаётганимизда ҳам, конкрет иш билан шуғулланаётганимизда ҳам шундай бўлиши лозим. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросининг ишида ҳам шу нарса етишмаяпти. Биз кўпдан-кўп қарорлар қабул қиляпмиз, аммо уларнинг ижросини яхши қузатиб бораётганимиз йўқ. Республиканинг бошқа раҳбар органлари ҳам шундай камчиликка йўл қўймоқдалар.

Шундай фактларни айтиб бермоқчиман. Республика Министрлар Советининг Президиуми ўтган йили агросаноат комплекси масалаларини 68 марта, социал соҳа масалаларини 49 марта, иқтисодий ислоҳотни бошқаришни такомиллаштириш масалаларини 58 марта, фан-техника тараққиёти масалаларини 11 марта муҳокама қилди. 1986—1987 йиллар мобайнида умумий таълим ва ҳунар мактабини ислоҳ қилиш асосий йўналишларини амалга ошириш масалалари Министрлар Советида, махсус республика комиссиясининг мажлисларида 14 марта муҳокама қилинди. Биз шу қарорларни ёмон назорат қилаётганимиз оқибатида муҳокама қилинган масалалар соҳасидаги ишлар ҳаддан ташқари ёмон силжимоқда.

Ана шуларнинг ҳаммаси Марказий Комитет Бюросидан, секретарларидан, аппаратидан, барча коммунист раҳбарлардан аниқ мақсадни кўзлаб, активроқ ишлашни, шахсий масъулиятни оширишни талаб қилади. Шу сабабли ишчанлик, демократизм, уюшқоқлик, интизом ишимизда кўпроқ бўлиши керак, шундай қилиш кераклиги шубҳасиз. Биз хотиржамлик ва бегамликни бартараф этиш йўли билангина ишни ўнглаб олишимиз, олдимизда турган вазифалар ҳал этилишини таъминлашимиз, Бутуниттифоқ XIX партия конференциясини муносиб кутиб олишимиз мумкин.

Поп район партия комитетининг биринчи секретари **М. Абдуллаев** ўз нутқида Марказий Комитет Бюросининг район партия ташкилотлари фаолиятига раҳбарлигига тўхталди. Район партия комитетлари қайта қуриш фронтининг олдинги марраларида турибдилар ва қайта қуришдаги асосий юмуш уларнинг зиммасига тушмоқда.

Эндиликда район партия комитетлари бошланғич партия ташкилотлари билан биргаликда қайта қуришнинг боришини кўрсатиб турувчи ўзига хос барометрга айланмоқдалар. Одамлар шунга қараб сўз ва ишнинг бирлиги тўғрисида ҳукм чиқарадилар. партия сиёсатининг амалга ошириш даражасини белгилайдилар. Буларнинг ҳаммаси район партия комитетларини Марказий Комитет Бюроси аъзолари билан бир қаторда республика Министрлар Советининг раҳбарлари, тегишли министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари ҳар томонлама қўллаб-қувватлашлари зарурлигини тақозо этади. Район партия комитети юқоридаги органлар ҳукмига ҳавола этган ҳар бир масала синчковлик билан ўрганилиши лозим. Аслида қандай бўлмоқда? Биз ҳозир бошланғич партия ташкилотларининг ролини ошириш мақсадида кундалик ишимизни меҳнат коллективларига кўчирдик, улар билан учрашаётган кезларимизда, ҳозирги қайта қуриш ва демократиялаш шароитларида ҳар бир коммунист, ҳар бир меҳнаткашнинг сиёсий руҳи тетиклигини, куч-ғайрати қулф уриб турганлигини сезиб турибмиз. Улар одатдагидек турли масалаларни кўтариб чиқмоқдалар.

Масалан, «Чодак» ва «Чоркесар» қўйчилик-эчкичилик совхозларининг коммунистлари район партия комитети раҳбарлари билан учрашув чоғида ҳар йили етиштирилаётган эчки тивитини ўз ихтиёрларида қайта ишлаш учун қолдириш тўғрисидаги ўткир масалани ўртага қўйдилар. Ҳозир бу тивит Госплан нарядларига кўра, ишлаб чиқаришнинг юксак даражадаги рентабеллигини таъминламайдиган нархлар билан республикадан нарига жўнатилмоқда. Ёки яна бир бошқа мисолни олайлик: Чоркесар карьерининг коммунистлари тоғ-тоғ бўлиб уюлиб ётган ва фойдаланилмаётган гранит ҳарсанглардан гранит плиталар тайёрлашни йўлга қўйиш масаласини кўндаланг қилиб қўйдилар. Поп даги Ленин номли совбиқ бирлашмадан «мерос» бўлиб қолган тугалланмаган объектларни охирига етказиш-етказмаслик ва оғир молиявий аҳвол хусусида ҳам масалалар кўтарилган эди. Бу проблемалар аллақачон республика Давлат агросаноат комитети, Бинокорлик материаллари саноати министрлиги, Госплан ва республика Министрлар Совети олдига қўйилган эди. Аммо ҳанузгача ҳам бу масалалар ҳал этилгани йўқ. Эндиликда эса район партия комитети ана шу партия ташкилотларининг коммунистлари олдида оғир аҳволда қолди, ҳал бўлмаган масалалар хусусида уларга нима ҳам дея олар эдик...

Районимизда зарар кўриб ишлаётган хўжаликлар йўқ, шу йилдан бошлаб уларнинг ҳаммаси тўла хўжалик ҳисобига, ўз харажатларини ўзи қоплашга, ўзини-ўзи пул билан таъминлашга ўтди. Бу борада ҳам биз республика Давлат агросаноат комитетининг ва тегишли илмий-тадқиқот институтларининг амалий ёрдамига муҳтожмиз. Биз уларнинг кўпчилигига хўжалик шартномаси асосида илмий-амалий ёрдам кўрсатишни сўраб, расмий тарзда мурожаат қилдик.

Ҳаёт шошилинч ҳал этилиши талаб қилинаётган янги-янги масалаларни кун тартибига қўймоқда. Шу боисдан ҳам мен эркин фикрлашиб олиш, етилган масалаларни муҳокама қилиш учун район партия комитетларининг секретарларини вақти-вақти билан Марказий Комитетга таклиф этиш ёки областларда Марказий Комитет Бюросининг аъзолари билан учрашувлар ўтказиш фойдали бўлур эди, деб ҳисоблайман. Бу учрашувларда секретарлар айтадиган гаплар ҳам, фикрлашиб олишга арзийдиган масалалар ҳам бор, деб ўйлайман. Шундай қилсак, район партия комитети ва Марказий Комитет Бюроси аъзолари, Марказий Комитет аппарати ўртасидаги алоқалар яхшиланган, бундан қайта қуриш иши наф кўрган бўлур эди.

Марказий Комитет Бюросининг аъзоси ва область партия комитетининг биринчи секретари сифатида шуни рўй-рост тан олишим керакки, қайта қуришда область партия ташкилотини олдинги марраларга чиқаришга ҳали мен муваффақ бўлмадим, деди Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари **Т. А. Алимов**. Тошкент областининг республикада энг йирик, етакчи область бўлишдек мавқега тўла-тўкис эришиш ҳали бизнинг қўлимиздан келгани йўқ. Коммунистлар область партия комитетининг яқинда бўлиб ўтган пленумида бу ҳақда рўйрост ва талабчанлик билан гапирдилар. Иқтисодий ислоҳот катта қийинчиликлар билан амалга оширилмоқда. Социал масалаларни ҳал этишда қолдиқ принципига барҳам берилмаган. Демократиялаш, ошкораликнинг каттагина потенциали журъатсизлик билан ишга солинмоқда. Бир қанча партия комитетлари, ташкилотлари, кўпчилик коммунистларнинг жанговарлиги етарли бўлмаётгани аниқ кўриниб турибди.

Кадрлар билан ишлашни кучайтиришда изчил, бош йўлга ҳамиша ҳам амал қилинаётгани йўқ. Кадрлар корпусининг анча янгиланганлиги, номенклатурага кирадиган 300 дан кўпроқ ходимнинг алмаштирилганлигига қарамай, ҳозиргача ҳам областдаги вазиятни зарур даражада соғломлаштиришга эришилмади.

Бир томондан, янги кадрлар танлашда биз йўл қўйган хатолар ҳам анча таъсир этди, бу Оҳангарон район партия комитети ва Ангрен шаҳар партия комитетининг биринчи секретарлари мисолида ҳам кўриниб турибди, биз уларни иккинчи бор алмаштиришга мажбур бўлдик. Иккинчи томондан эса, ўз обрўсини тўкиб қўйган анчагина раҳбарлар бизнинг тўғридан-тўғри йўл қўйиб беришимиз оқибатида бошқарувнинг юқори поғоналаридан ўрта поғоналарига ўтдилар ва илгариги методлар билан ҳаракат қилишни давом эттириб, қайта қуришга тўғаноқ бўлмоқдалар.

Биз область партия комитетининг собиқ биринчи секретари Мусахоновни оғиздагина фош этиб, унга ўз вақтида чинакам партиявий талаб қўймаганлигимизни сиёсий журъатнинг, принципиалликнинг йўқлиги билангина изоҳлаш мумкин. Бу якка-ягона факт эмаслигини тан олиш керак. Менга юксак ишонч билдирилган, бу менинг зиммамга нималар бўлгану, ва нималар бўлаётгани юзасидан икки томонлама масъулият юклайди.

Бундан фақат битта хулоса чиқариш мумкин. Биз чала-ярим ҳақиқат ва паланартиш тадбирлар тазйиқидан халос бўлиб, янгиланиш йўлидан охиригача боришимиз керак.

Қайта қуриш республика ва областда дуч келаётган оғриқли жараёнлар сабабларини таҳлил этар эканмиз, сўз билан иш ўртасидаги узилиш тараққиёт йўлидаги тўғаноқларнинг яшовчанлигини келтириб чиқараётганлигини аён кўрамиз. Аслида барча долзарб масалалар юзасидан яхши қарорлар қабул қилинар, конкрет тадбирлар белгиланар, аммо булар кўпинча қарорларнинг ижросини ташкил этиш ва ижрони назорат қилиш билан қўшиб олиб борилмас эди.

Битта мисолни айтиб ўтаман. Интернационал, ватанпарварлик ва атеистик тарбия проблемалари, кам сонли миллатларга мансуб бўлган кишилар билан иш олиб бориш лозимлиги айниқса бизнинг регионимиз учун актуал масалалар эканлиги сир эмас. Бу борада анчагина чигалликлар бор. Табиийки бундан бир йилдан кўпроқ вақт муқаддам КПСС Марказий Комитети ана шу масалаларга эътиборимизни қаратган эди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети даражасида конкрет ишлар программаси зарурлиги аён эди.

Марказий Комитет Бюросининг топшириғига кўра, комиссиялар тузилди, Бюро аъзоси сифатида ана шу комиссиялар составига мен ҳам кирдим. Вазият таҳлил этилди, конкрет таклифлар тайёрланди. Улар муҳокама қилинди, аммо шундан кейинги иш силжимай қолди. Таклифлар Марказий Комитет бўлимларида турибди. Проблемалар мавжуд эди ва ҳозир ҳам бор. Бугунги умумий ишимизга путур етказаётган сусткашлик ва сансалорлик мутлақо тушунарли эмас.

Ёки бошқа бир мисолни олайлик. Агросаноат комплексида, айниқса пахтачиликда анчагина қийинчиликлар тўпланиб қолди. Бу кўп жиҳатдан илмий фаолият кам самара бераётганлиги, тарқоқлик, идоравий тўсиқлар билан изоҳланади. Бундан икки йилча муқаддам Марказий Комитет Бюроси «Союзхлопок» илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси ишидаги жиддий нуқсонларни очиб ташлаган эди. Бош директор Имомалиев вазифасидан озод қилинган ва партиявий жазо олган эди. Ишни ўнглаб олиш учун тадбирлар белгиланган эди. Аммо ҳозир ҳам ўзгаришлар бўлмади. Пахтанинг янги навлари йўқ эди, ҳозир ҳам йўқ. Бунинг устига илмий ишлаб чиқариш бирлашмасига ҳанузгача ҳам янги бош директор тайинланмаган. Биз бир неча бор тегишли таклифлар киритган эдик, аммо улар Марказий Комитет Секретариатида ҳал бўлмай қолиб кетаверди. Афсуски, бу якка-ягона факт эмас.

Бизнинг фаолиятимизга ҳали ҳам раҳбарликнинг сиёсий методларига, кадрлар танлашга, топширилган участкада қайта қуриш учун кадрларга талабчанликни оширишга путур етказиб, хўжалик масалаларига берилиб кетиш хос бўлиб турибди. Чамаси, Давлат агросаноат комитети, Министрлар Совети фаолиятидаги бюрократик асоратлар, маъмурий-тазйиқ методлари кўп жиҳатдан шу билан изоҳланиши керакдир.

Ўтмиш ақидалари, иш устида фикрлашдаги расмиятчилик — қайта қуришнинг асосий душманларидан биридир. Бу идеология соҳасида айниқса яққолроқ кўринмоқда. Маданият соҳасига, тарбиявий жараённинг энг муҳим омилларидан бўлган оммавий ахборот воситаларига Марказий Комитет Бюроси яна ҳам кўпроқ диққат-эътибор бериши талаб этилади. Бугун адибларимиз, маданият арбоблаpимиз ва журналистларимизга жиддий таъна қилиш ўринли бўлади. Республикада қўшиб ёзиш, кўзбўямачилик, ўтакетган бюрократизм авж олиб кетган, реал ютуқлари эмас, балки қўшиб ёзиш ва қўябўямачилик нуфузи ортиб кетган йилларда улар сохта қаҳрамонларни улуғлаб ва ёлғон ютуқларни мақтаб, марказий газета ва журналлар саҳифаларида фаоллик кўрсатган эдилар. Ҳозир уларнинг кўпчилиги ноҳуш ҳодисаларни пайқамаётгандек жим юришибди. Бунинг ўрнига бугун республика матбуотида маънавий қадриятларимизни емиришга даъват баён этилиб, тўқиб чиқилган проблемалар хусусидаги мақолалар пайдо бўлмоқда. Марказий матбуот, унинг мухбирлари шарофати билангина халқимиз республикадаги ҳақиқий аҳволдан бохабар бўлмоқда.

Агар биз Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросининг КПСС XXVII съездидан кейинги давридаги фаолияти тўғрисида умуман гапирадиган бўлсак, шуни рўй-рост тан олиш керакки, ҳали мазкур фаолият қайта қуришнинг бугунги талабларига тўла-тўкис жавоб бермайди. Бу галги пленум бу борада биз учун бурилиш пленуми бўлиши керак. Ишни анча жадаллаштириш мумкин ва лозим. Бунинг учун куч ва воситалар бор, деб ўйлаймиз.

Қизил Байроқ орденли Туркистон ҳарбий округи қўшинларининг қўмондони, генерал-полковник **Н. И. Попов** ёшларни мамлакат Қуролли Кучларида хизмат қилишга тайёрлаш масалаларига тўхталди, бу ишда мунтазамлик ва аниқ мақсадни кўзлаш кўпроқ бўлиб қолди. Ҳарбий комиссариатларнинг Наманган, Фарғона ва Тошкент областларидаги маҳаллий партия ва совет органлари билан ўзаро алоқалари яна ҳам мустаҳкамроқ ва самаралироқ бўлмоқда.

1987 йил натижаларига кўра, армияга чақирилувчиларнинг умумтаълим даражаси бирмунча ошди. Улар орасида комсомол аъзолари кўпроқ, аммо мавжуд ижобий силжишларга қарамай, бу ишда туб бурилиш содир бўлгани йўқ.

1987 йил натижаларига кўра, Ўзбекистон ССРда армия сафларига чақирилувчиларнинг бир қисми амалда рус тилини билмайди, ёки рус тилидан ниҳоятда нўноқ, чақирилувчиларнинг 70 проценти фақат қоғоздагина ГТО нишондорлари ва разрядли спортчилардир. Ёшларнинг армияга чақирилиши олдидан ўтказилаётган иш билан, ҳарбий-ватанпарварлик тарбияси билан республикaнинг кўпгина органлари ва ташкилотлари шуғулланаётган бўлса ҳам, аммо бу соҳадаги иш яхшиланмаётир.

Ахир, армия — бу ўзига хос давлат қабули бўлиб, ҳеч кимни алдаб бўлмайди, қоғозларни ҳам, «бўрттирилган» рақамларни ҳам рўкач қилиб бўлмайди, армияга чақирилувчига, унинг маънавий, психологик ва жисмоний тайёргарлигига катта талаблар қўйилади.

Ёшларни армия хизматига тайёрлашни медицина жиҳатидан таъминлашда ҳам жиддий камчиликлар мавжуд бўлиб турибди. Бу ҳақда турли даражаларда гапирилган эди, Соғлиқни сақлаш министрлиги ва шахсан ўртоқ Баҳромовнинг диққат-эътибори шунга қаратилган эди, аммо жиддий силжишлар бўлмади.

Ёшларнинг қаҳрамонона-ватанпарварлик тарбиясини сифат жиҳатидан янги даражага кўтаришни мақсадга мувофиқ, деб ҳисоблайман. 1988 йилда нишонланадиган Совет Қуролли Кучларининг ва Қизил Байроқ орденли Туркистон ҳарбий округининг 70 йиллиги бу ишни активлаштириш учун катта имкониятлар беради.

Афғонистонда жанговар сабоқ олган, сабот-матонат ва гражданлик етуклигининг жиддий имтиҳонидан ўтган жангчи-интернационалистларни ёшларнинг қаҳрамонона-ватанпарварлик тарбиясига кенгроқ жалб этиш лозим.

Ёшларни армия хизматига тайёрлашда республикадаги бошланғич ҳарбий тайёргарлик, унинг ташкил этилиши ва сифати заиф бўғин бўлиб турибди. Бунинг асосий сабаби шундаки, бундай тайёргарликни ташкил этишда ишбоши бўлган ҳарбий таълим муаллимлари билан ишлаш сусайиб кетган.

Ўқув юртларининг ўқув-моддий базаси жиддий тарзда яхшиланмас экан, бошланғич ҳарбий таълимнинг самараси ошмай қолаверади. Бу гап мактаблар, ҳунартехника билим юртлари, техникумлар, ДОСААФнинг ўқув ташкилотлари ўқув пунктларига тааллуқлидир. Афсуски, бу борада ҳам биз зарур талабларнинг бажарилишидан анча орқадамиз.

ДОСААФнинг, ҳунар-техника таълимининг марказий ва область комитетлари ҳам Қуролли Кучлар учун мутахассислар тайёрлашни тубдан яхшилаш соҳасидаги ўз ишларини қайта қурмадилар. Бу борада хўжакўрсинлик, дабдабазослик қўп бўлиб, иш камдир. ДОСААФ мактабларининг ўқув-моддий базасини ташкил этиш тўғрисидаги қарорларнинг бажарилиши яхши назорат қилинмаяпти.

Марғилондаги «Атлас» аврли газламалар ишлаб чиқариш бирлашмасининг тўқувчиси **М. У. Каримова** пленум қатнашчиларига цех партия бюросининг қайта қуришга оид иши ҳақидаги ҳисоботи қандай ўтганлигини гапириб берди. У ана шу цех партия ташкилоти ҳисобида туради. Ҳисобот йиғилишида цех бошлиғи сўз билан иш бирлигига риоя этмаётганлиги, иш жойларида кам бўлаётганлиги, кўпинча кераксиз йиғилишлар ўтказаётганлиги, кўпдан-кўп масалаларни жамоат ташкилотлари ва коллектив аъзолари қатнашувисиз ўзи шахсан ҳал қилаётганлиги учун юз-хотирсиз принципиал танқид қилинди.

Бу йиғилишда энди биз эскича яшай олмаслигимизга астойдил ишонч ҳосил қилдим, деди М. У. Каримова. Чунки қайта қуриш ҳар биримизга дахлдордир. Бундай ишкора ва принципиал гаплашиб олиш бизда илгари бўлмаган эди. Демак, коммунистлар ташаббусини авж олдиришга узоқ вақтдан бери халақит бериб келган тўсиқлар секин-аста йўқотиляпти.

Коллективимиз янгича шароитларда ишлаётганига бир йилдан ошди. Қизиғи шундаки, ҳар бир кишининг меҳнат умумий якунига бўлган қизиқиши сезиларли даражада ортди. 1987 йил бошларида иккита ишлаб чиқариш участкасида ҳамма ишларни ўзи бажарадиган бригада ташкил этилган эди. Натижада сменани қабул қилиб олиш ва уни топшириш масъулияти кучайди, бригада кенгаши кўпгина ишлаб чиқариш ва социал масалаларни мустақил ҳал эта бошлади, меҳнат унумдорлиги кескин кўпайди, ишга келмаслик натижасида дастгоҳларнинг тўхтаб қолиш ҳоллари камайди, бироқ бугун тўғрисини айтиш керакки, ҳамма ишлар ҳам биз хоҳлаганимиздек бўлмаяпти.

Ишлаб чиқаришни жадаллаштириш туфайли кўпгина жиддий муаммолар келиб чиқди. Чунончи, меҳнат ресурсларидан фойдаланишни олайлик. Бугунги кунда ана шу масала жуда қийинчилик билан ҳал этилмоқда. Бунинг сабаби, аввало, планлар ва қабул қилинган қарорларни бажаришга нисбатан масъулиятсизларча муносабатда бўлинаётганлигида, деб ҳисоблайман. Масалан, ўнинчи беш йиллик планида шаҳарда йирик кондитер фабрикасини қуриш режалаштирилган эди. Бу қўшимча тарзда минглаб кишиларни ишга жойлаштириш, аҳолини кондитер маҳсулотлари билан таъминлашни яхшилашга ёрдам берган бўлур эди. Чунки, бугунги кунда республикада ана шу маҳсулотлар етишмаяпти. Шунга қарамай, фабрика қурилиши ҳалигача бошланмади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюроси Марказий Комитет бўлимларидан, республика Министрлар Советидан белгиланган планлар бажарилишини қаттиқ талаб этиши керак.

Мен ҳам Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюроси шаънига бир қатор танқидий мулоҳазалар ва таклифлар айтишни хоҳлардим.

Биринчидан, Марказий Комитет партия йиғилишларида, партия бюроси мажлисларида сайлаб қўйилган органлар аъзоларининг ҳисоботларини, ахборотларини эшитиш ва уларни қараб чиқишни тавсия этаётган бўлса ҳам, бу Марказий Комитетнинг ўз фаолиятида қўлланилмаяпти. Марказий Комитет аъзоларининг пленумлардаги ҳисоботлари ва уларнинг меҳнат коллективлари олдидаги ахборотлари тингланмаяпти.

Иккинчидан. Биз, Марказий Комитет аъзолари партиямиз Марказий Комитети фаолиятида, пленумлар ва бюроларда кўриб чиқиш учун киритиладиган масалаларни тайёрлашда фаолроқ иштирок этишни истаймиз.

Учинчидан. Партия группаларида, цех ва бошланғич партия ташкилотларида ҳисобот-сайлов йиғилишлари йилнинг охирида ўтказилишини ҳаммангиз яхши биласиз. Бу эса пахта терими мавсумида коммунистларнинг ана шу йиғилишларга келишини таъминлашда кўпгина қийинчиликлар туғдиради. Шу сабабли партия ҳисобот-сайлов йиғилишларини йил бошида ўтказишни таклиф қиламан.

Сурхондарё область партия комитетининг биринчи секретари **С. М. Мамарасулов** минбарга чиқади. Пахта етиштириш Ўзбекистон меҳнатчиларининг мамлакат олдидаги интернационал бурчи бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади, дейди у. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг шу масалага бағишланган пленуми бу етакчи тармоқдаги ишларнинг аҳволи қониқарсиз эканини таъкидлади. Бу ишда пировард маҳсулот — тола учун ҳисобкитоб қилишга ўтиш ижобий баҳоланмоқда.

Ҳозирги вақтда ҳақнинг 90 проценти хом пахта учун тўланмоқда, бу кўрсаткич планга асос қилиб олинмоқда, шу соҳадаги планни бажариш обрўси аввалгидек устун бўлиб турибди. Обрў деганимнинг сабаби нима? Сабаби шуки, айни шу обрў бир вақтлар «сўнгги чаноққача териб оламиз», «планни қандай қилиб бўлмасин бажарамиз», деган шиорни юзага келтирган эди. Ҳозир эса шунинг оқибатида минглаб кишилар қора курсида ўтиришибди.

Социалистик мамлакатнинг буюк обрў-эътибори олдида уялиб қолмаслик учун ҳозиргача ҳамма иш қилиндими? Ўтган йилги натижага қараганда, ҳали ҳамма иш қилингани йўқ. Яна хом пахта теварагида машмаша кўтарилмоқда. Тола юзасидан белгиланган планнинг бажарилиши маънавий жиҳатдан эътиборга олинмаяпти, ҳар ҳолда мен республиканинг мўътабар анжуманларида бирон-бир киши ҳам пахта планини бажармаган бўлса ҳам, аммо омилкорлик билан ишлаб, пировард натижа — тола юзасидан белгиланган планнинг бажарилишини таъминлади, деган гапни эшитганим йўқ. Шундай кишининг натижаси эса экономикага ҳам зид келмайди.

Тўла хўжалик ҳисоби шароитида пахта тайёрлаш кўрсаткичи оператив кўрсаткичлар қаторига қўшилиши, хўжаликларнинг ишига олинган тола, чигит юзасидан баҳо берилиши ва ҳақ тўланиши, уларнинг ҳаёт фаолияти эса аванс йўли билан таъминлаб турилиши керак. Бу эса тола сифатини оширади, пахтани қўшиб ёзиш учун шароит қолдирмайди, пахтанинг ифлослилиги масалаларини ҳал этиш имконини беради, ингичка толали нав пахтанинг давлат стандарти ҳали ҳам белгилаб қўйилмаган бир шароитда шу навларга оид ва бошқа масалаларни, айниқса, тезроқ ҳал этишга кўмаклашади.

Бу — принципиал масала. Бироқ бу масалани талқин этишда бирон янгилик бўлмаганидек, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети секретари Ўртоқ Антонов ҳам, шу тармоққа раҳбарлик қилувчи бўлим ҳам неча марталаб қўйилган бу масалага жавоб қайтарганлари йўқ.

Кейинги уч йил мобайнида — айни қайта қуриш йиллари пахта ҳосилдорлиги 27 центнердан 23 центнерга тушиб қолди. Модомики шундай экан қайта қуриш ҳақида, иш юришиб кетганлиги ҳақида қандай гап бўлиши мумкин. Қишлоқ хўжалигидаги ишлар асло юришгани йўқ, ҳеч қандай қайта қуриш бўлгани йўқ.

Бунинг сабабларидан бири шуки, ҳозир ҳаддан ташқари кўп кишилар пахтачилик мутахассисларининг ишига аралашишга ўзларини ҳақли, деб ҳисобламоқдалар. Ҳақиқий мутахассис эса — агрономдир. Пахтани агроном етиштиради, унинг фикри мўътабар бўлиши керак. Ҳолбуки, республикада агрономнинг роли жуда пасайтириб юборилган. Ўртоқ Антонов ҳам, ўртоқ Плетнев ҳам агроном бўлмаганликларидан сабабли Марказий Комитетда агрономнинг роли кўринмаяпти. Қолаверса илмий муассасалар раҳбарлигида ҳам, Министрлар Советида, Госпланда, ВАСХНИЛ Ўрта Осиё бўлимида ҳам агрономлардан чиққан раҳбар ходимлар йўқ.

Иқтисодий ислоҳотнинг моҳияти маълумки, бошқарувнинг буйруқбозлик системасидан иқтисодий усулларга асосланган демократик системасига, марказчилик билан ўз-ўзини бошқаришни энг мақбул тарзда қўшиб олиб боришга ўтишдан иборат.

Бироқ чамаси, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Бюроси жойларда мустақилликни ривожлантиришни мувофиқ ҳолга келтиришга ҳафсала қилмаяпти. Область қишлоқ хўжалиги тўла хўжалик ҳисобига, ўз харажатларини ўзи қоплашга ўтказилган бўлса ҳам, бироқ моддий-техникавий таъминот масалалари ҳал этилмаган. Аввалгидек, Марказий Комитет Бюросининг маъқуллаши билан қайси экинлар қанча майдонга экилиши ҳақида буйруқ берилмоқда, маҳсулот тайёрлаш планлари хўжаликларга маълум қилинмай оширилмоқда, колхоз ва совхозларнинг оператив фаолиятида ўринсиз кўрсатмабозлик давом этмоқда. Мана шундай ўзбошимчаликдан иборат маъмурий усуллар иқтисодий ислоҳотга зид келади.

Обрў-эътиборни сақлаш учун ўзини-ўзи алдашга чек қўйиш, аҳволни сергак баҳолашга ўтиш керак, модомики, республика Госплани бундай қилмаётган экан, ниҳоят Марказий Комитет уни тўғри йўлга солиб қўйиши керак. Ўзбекистон ССР Госпланига янги кадрлар, шу жумладан академик ўртоқ Искандаров бошчилик қилмоқда, аммо планлаштириш илгари таркиб топган эски издан бормоқда, жойлардаги ишларнинг аҳволи эътиборга олинмаяпти.

Шуни айтмоқчиманки, Марказий Комитет Бюросининг ўзи кўпинча асосий вазифаси тарбиялашдан иборат эканини унутиб қўйиб, жазо бериш органига айланиб қолмоқда. Иш коллектив жазолашларгача етиб бормоқда, бу хусусдаги мисоллар маълум. Кейинги вақтларда ўткирроқ ибораларга, қаттиқроқ жазоларга ҳаддан ташқари берилиб кетилганлиги сезилмоқда. Мен жазо бермаслик тарафдори эмасман, аммо ҳамиша ҳам талабчанлик, холислик, эътибор билан муҳокама қилиш, гуноҳкор кишиларнинг айб даражасини аниқлаш тўғри қўшиб олиб бориляптими?

Партиявий тарбиянинг жуда кўп воситалари борлигига қарамай, учёт карточкасига ёзмай, КПСС аъзосига жазо бериш энди жазо ҳисобланмайдиган бўлиб қолди. Баъзан Марказий Комитет аппарати ходимларидан, агар учёт карточкасига ёзилмайдиган бўлса, шуни ҳам жазо, деб бўладими, деган гапларни эшитяпмиз, улар гарчи коммунистнинг айбини партия ташкилоти, район партия комитетининг бюроси муҳокама қилган бўлса ҳам, жазони кучайтиришни талаб қиладилар, ҳолбуки, партия ташкилоти, район партия комитетининг бюроси ўша кишини қоғозлардан эмас, балки меҳнатдан, ижтимоий турмушдан биладилар.

Бунда гап салбий ҳодисаларга, қуюшқондан чиқиш ҳоллларига, ошна-оғайнигарчиликка, интизомни бўшаштиришга қарши кураш забтини пасайтириш ҳақида бораётгани йўқ, албатта. Ҳар қандай лавозимдаги кадрлар омманинг кайфияти билан ҳисоблашишлари керак. Ҳалол меҳнатчилар билан бўладиган суҳбатларда фақат ишонтириш усули мақбул, фақат тенг ҳуқуқли мулоқот шаклидан фойдаланиш керак. Бу соҳада Марказий Комитет Бюроси намуна кўрсатиши керак.

Марказий Комитет Бюросининг қайта қуришга раҳбарлик юзасидан ҳисоботида республика касаба союзлари ташкилоти ишидаги камчиликлар кўрсатиб берилди ва менинг шаънимга ҳаққоний танқидий гаплар айтилди, деди Узсовпроф раиси **Ҳ. А. Алимова**. Ўзим ҳам иш натижаларимдан қониқаётганим йўқ.

Бугунги кунда ишлаётган кишиларни зарур санитария-маиший шароитлар билан таъминлаш даражаси саноат корхоналарида нормага нисбатан бор-йўғи 80 процентга етказилган, Қорақалпоғистон АССР, Андижон, Сурхондарё, Навоий областларида бу кўрсаткич ҳали ҳам пастлигича қолмоқда. Касаба союзларнинг кўп ходимлари ўз фаолиятларини секинлик билан қайта қурмоқдалар, улар хўжалик раҳбарлари олдида ўзлари қўникиб қолган журъатсизликларини ҳамон бартараф эта олмаяптилар.

Ишлаб чиқаришнинг турли бўғинларидаги раҳбарлардан 700 га яқин киши турмуш ва меҳнатни муҳофаза қилиш шарт-шароитларини яратишдан бош тортганлиги учун қаттиқ жазоланди. Айни вақтда биз министрликлар, идораларнинг бирорта раҳбари кимгадир ишонч билдирмаганлигини айта олмаймиз.

Меҳнат қилиш учун яхши шароитлар яратиш — муҳим социал масала бўлиб, касаба союзлари бу иш билан изчил шуғулланадилар. Лекин бугунги кунда партия органлари, Марказий Комитетнинг тармоқ бўлимлари, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети секретари А. С. Икромов социал масалага диққат-эътиборни кучайтиришлари керак.

Ҳалигача, бир ярим мингта фермадаги сут соғувчилар аввалгидек, тонг отгандан қоронғу тушгунга қадар ишлаётганликлари катта ташвиш туғдирмоқда. Улар меҳнатини оқилона равишда икки сменада жорий этишни ташкил этиш масаласи фақат комплекс механизациялаш имкони йўқлиги учунгина эмас, айни вақтда хўжаликларнинг айрим раҳбарлари бу иш билан ўзларини қийнамасликка интилаётганликлари учун ҳам чўзилиб кетяпти. Кўпинча хўжалик ходимларигагина эмас, шу билан бирга баъзи партия ходимларига ҳам иш юзасидан ялинишга тўғри келмоқда. Республика хотин-қизлар кенгаши раиси сифатида менга Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари В. А. Антонов, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари, Республика Давлат агросаноат комитети раиси И. Ҳ. Жўрабеков ана шундай аҳвол билан муроса қилиб келаётганликлари тушунарли эмас.

Экономикани бошқаришни тубдан ислоҳ қилишдаги дастлабки қадамлар касаба союз органларининг иқтисодий умумий таълимни ташкил этишда, меҳнат интизомини мустаҳкамлашда, меҳнатни нормалаш ва унга ҳақ тўлашни тартибга солишда, «Давлат корхонаси (бирлашмаси) ҳақидаги» СССР Қонунини жорий этишда камчиликларга йўл қўйганлигини кўрсатди.

Докладда касаба союзлари мусобақани ташкил этишда йўл қўйган камчиликлар учун тўғри танқид қилинди. Мусобақа цехлар, участкалар, бригадалар, меҳнаткашларнинг иши бўлиб қолиши учун барча резервлар ва имкониятлар ишга солинмаган.

Қайта қуриш касаба союзларига партиявий раҳбарлик қилишда янгича ёндашувларни талаб этмоқда. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети секретарлари Узсовпроф пленумлари ишида қатнашаётганликларини таъкидлаш керак. Бироқ Марказий Комитет Бюроси сайлаб қўйилган касаба союз активлари, Узсовпроф президиуми ва республика комитетларининг аъзолари билан, аппарат коммунистлари билан учрашувлари амалий тус олса касаба союзлари куч-қувватидан янада самаралироқ фойдаланиш мумкин бўлур эди. Бу эса Марказий Комитет Бюросининг касаба союзлар қандай проблемаларни ҳал этиш устида ишлаётганлигини яхшироқ билиб олишга, унга иш услуби ва методларини такомиллаштиришда, кадрларни танлаш ва тарбиялашда амалий ёрдам қилишига имкон берган бўлур эди.

(Давоми навбатдаги сонда).

ИҚТИСОДИЙ ИСЛОҲОТ ТАЛАБЛАРИ АСОСИДА

КОСОНСОЙ РАЙОН ҚАРАШЛИ «ЧИНДОВУЛ» ЕШЛАР КОЛЛЕКТИВИНИНГ КОНФЕРЕНЦИЯСИНИ МУНОСИБ КУТИБ ОЛИШ ЮЗАСИДАН МАТЛУБОТ ЖАМИЯТИГА УНИВЕРМАГИ КОМСОМОЛ-БУТУНИТТИФОҚ XIX ПАРТИЯ

СОЦИАЛИСТИК М

• *Санъаткор ҳақида сўз*

ЖАНГГОҲЛАРДА ЯНГРАГАН ҚЎШИҚ

Коммуна опани бу гал ҳам шогирдлари билан учратдик. У нима ҳақдадир жўшиб, берилиб гапирарди.

— Қачон қараманг, қизлар даврасида, — деди ҳамроҳларимдан бири.

Унинг бу гапи ажабланиш эмас, балки ҳавас эди.

— Одатда чинакам санъаткор шундай бўлади. Ўзинигина ўйлаб қолмайди, изидан бораётган ёшларнинг ҳам ғамида юради. Шогирдларининг интилишлари тезроқ муваффақиятга айланиши учун, уларнинг ижодий шаклланиши учун қайғуради. Коммуна опа ана шундай ижодкорлардан.

Мен иккинчи ҳамроҳимнинг фикрига юз фоиз қўшилган ҳолда унинг ўзи ҳам бир вақтлар рўпарамизда турган ёш санъаткорларга ўхшаб шогирд бўлганини, ҳақиқий ижодкор устозларининг ғамхўрлиги туфайли тез орада халққа танилганини ўйладим. Лекин Коммуна опа билан шогирдларининг санъатга кириб келиши турлича.

Таниқли санъаткорнинг шогирдларига қараб «сизларга ҳавас қиламан» дейишида катта ҳаёт ҳақиқати ётади. Коммуна Исмоилова санъатга, ижодиёт оламига тинчликни орзу қилиб, тезроқ уруш тугашини истаб кириб келган бўлса, унинг ёнида турган бахтиёр шогирдлари барқарор тинчликни, фаровон-осуда ҳаётимизни завқ-шавқ билан қуйлашди...

— У йилларни унутиб бўладими, синглим, — дейди Коммуна опа, — ҳар бир кун кишидан жасоратни, фидойиликни талаб қиларди. Жанг майдонларида қаҳрамонлик кўрсатиб, Ватан ҳимояси учун курашаётган оталаримизга, акаларимизга муносиб бўлишимиз керак эди. Ўрта мактабнинг 8-синфини битиргач, 1942 йилнинг кузида Ўрганчдаги муаллимлар тайёрлаш курсига ҳужжат топширдим. Лекин санъатни, қўшиқ қуйлашни ҳам унутмагандим. Бир куни ётоқхонада хиргойи қилиб турсам, кўчадан Гавҳар Раҳимова билан Фахриддин Содиқовлар ўтиб қолишди. Улар овозимни эшитишган экан. Мени чақиришиб, «қўшиқ айтишни севасанми, севсанг, кечқурун бизнинг концертга кел», деб тайинлашди. Концертдан сўнг уларга ўзим билган қўшиқларимни айтиб бердим. Қўшиқлар орасида «Биз ғалаба қиламиз» дегани ҳам бор эди. Устоз санъаткорлар бундан хурсанд бўлишди. Хайрлашаётиб, «Биз билан Тошкентга кетасанми, борсанг, олиб кетамиз, ансамблда иштирок этасан», дейишди. Ниҳоятда хурсанд бўлдим-у ота-онам розилик беришармикин, деб ўйладим. Уларни санъаткорларнинг ўзлари кўндиришди.

Шундай. Ўн тўрт яшар Коммуна Тошкентгамас, тўппа-тўғри фронтга жўнаб кетди. Фронтчи қизлар ансамблида энг ёши хоразмлик қиз эди. Коллективга ўн икки нафар санъаткор уюшган бўлиб, унга Гавҳар Раҳимова раҳбарлик қиларди.

Профессионал санъаткор сифатидаги илк қўшиқлари жанг майдонларида янгради. Ватан ҳимоясида мардлик, матонат намуналарини кўрсатаётганларни муносиб қўшиқлар билан хурсанд қилиш керак эди. Бунинг учун эса мунтазам янги қўшиқлар ўрганиш талаб этиларди. Коммуна устозлари кўмагида ўша оловли йилларда ёзилиб, газета-журналларда эълон қилинаётган шеърлардан янги қўшиқлар тайёрларди. Биринчи навбатда она-Ватанни шарафловчи, унинг муқаддаслигини мадҳ этган, қаҳрамон жангчиларнинг фидойилигига ўзига хос гимн бўлиб таралган қўшиқлар ғалабага илҳомлантирар, даъват этарди. Жангчилар Коммуна Исмоилова ижросидаги «Зебихон», «Ўғлимга ўхшайди овозинг сенинг», «Фидойилар», «Қийнамасангчи» қўшиқларини эшитганларида беихтиёр чапак чалишар, кучларига куч қўшиларди. Украина, Болтиқбўйи, Белоруссия фронтларида жанг қилаётган ватандошларимиз Ўзбекистондан борган қизлар ансамблининг, Коммуна Исмоилованинг хизматидан мамнун бўлиб, тобора олға интилишарди...

Ҳа, бошқа юзлаб, минглаб ватанпарвар санъаткорлар қаторида унинг қўшиқлари ҳам Улуғ Ватан уруши йилларида, ҳал қилувчи дамларда мардона янгради, Буюк ғалабага ўзига хос ҳисса қўшди.

Урушдан кейинги тинч қурилиш йилларида санъаткорнинг репертуари янги тароналар ҳисобига мунтазам бойиб борди. Ижрочилик маҳорати равнақ топди. Бу ўринда унга Ҳалима Носирова, Комилжон Отаниёзов, Гавҳар Раҳимова, Фахриддин Содиқовлар яқиндан ёрдам беришди . Хонанда қўшиқлари завод-фабрикалар цехларида, дала шийпонларида, яйловларда таралди. Республика ва Бутуниттифоқ кўрик-конкурсларининг қатнашчилари составида Коммуна Исмоилова ҳам мунтазам бўларди. Меҳнатни, ватанпарварликни, голиб тинчликни, соф севги-муҳаббатни улуғловчи қўшиқлари санъат коллективларининг энг яхши асарлари сифатида эътироф этилди. Йиллар ўтиб, «Коммуна Исмоилованинг ижро услуби» деган ибора пайдо бўлди.

Хонанда классик қўшиқларнинг моҳир ижрочиси сифатида довруғ таратди. Республикамизда мақомчилар ансамбли тузилганида К. Исмоилова унга биринчилар қаторида таклиф этилди. Санъат мухлислари «Нодира лирикаси», «Ўвайсий лирикаси» программаларини алоҳида севишади, қадрлашади. Шогирдлари томонидан ижро этиладиган бу репертуарлар Коммуна Исмоилованинг устоз сифатидаги энг яхши ишларидандир. Санъаткор Матлуба Дадабоева, Гулжахон Отақулова, Хуршида Ўринова каби истеъдодли шогирдлари билан фахрланади. Ўзига хос ижрочилиги, овози билан танилиб келаётган бу ёш хонандалар репертуарида К. Исмоилова биринчи бўлиб ижро этган, халққа манзур қилган қўшиқлар кўп.

Ўзининг муборак 60 ёшини нишонлаётган Ўзбекистон ССР халқ артисти Коммуна Исмоилова айни кунларда Зебо Ғаниева номидаги фронтчи аёллар ансамблида иштирок этмоқда. Унинг илк бор жанг майдонларида янграган қўшиғи бугунги фаровон, тинч-осуда ҳаётимиздан миннатдор бахтиёрлик таронаси бўлиб таралмоқда.

О. ҚОРЖОНОВА.

Суратда: Коммуна Исмоилова шогирдлари даврасида.

ҚАРДОШЛИК ТУЙҒУСИ

Ҳар бир совет граждани қатори бизлар учун ҳам Ватан тушунчаси ғоят кенгдир. Бу тушунча нафақат туғилган тупроғимизни, балки ҳозир яшаб, меҳнат қилаётган жойимизни, дўстбиродарларимизни ва яна кўпгина нарсаларни ўз ичига қамраб олади.

Масалан мен қрим татарман. Ўзимни танганимдан буён ўзбеклар орасида яшайман. Бу ажойиб юртнинг сахий ерларига сув келтириб, беғоён чўлу биёбонларини гуллатиб-яшнатиш ҳаёт мақсадимга айланганига қирқ йил бўляпти.

Меҳнат фаолиятимнинг дастлабки даврида Мирзачўлни ўзлаштиришда қатнашдим. Аму-Бухоро машина канали қурилиши бошланғач, ўз ўрнимни шу ерда деб билдим. Мана шу зарбдор қурилишда Коммунистик партия сафига қабул қилиндим. Каналнинг иккала навбати, воҳани яшнатган бошқа сув иншоотлари қурилишида арзимас ҳиссам борлигидан шу республиканинг фарзанди сифатида фахрланаман.

Она-Ватан камтарона хизматларимни олий нишон — Ленин ордени, бошқа ҳукумат мукофотлари билан, Республикада хизмат кўрсатган механизатор фахрий унвони билан тақдирлади. Район, посёлка Совети депутатлигига сайландим. Бу қрим татарлар ҳам бошқа миллатлар қатори СССРнинг тенг ҳуқуқли граждани эканлигини исботловчи далил эмасми?

Айни маҳалда мен жаҳонда мисли кўрилмаган бошқа бир йирик мелиоратив қурилишда қатнашмоқдаман. Бош сув ташламаси — Шўрдарё Қашқадарё, Бухоро, Навоий областлари экинзорларидан зах сувларни, Қизилқумда кейинги ўн йилликларда пайдо бўлган кўлларнинг сувини Орол сари оқизади. Мелиоратор учун бундан ҳам олижаноброқ иш борми?!

Қурилишда юзлаб мелиораторлар ғайрат билан меҳнат қилишмоқда. Бригадамиз ҳозирданоқ беш йилликнинг уч йили планини бажариб қўйди. Аҳоли пунктларидан узоқда саҳро қийинчиликларини писанд қилмай меҳнат маромини тобора оширмоқдамиз. Коллективимиз бир беш йилликда икки беш йиллик планини бажариш мажбуриятини қабул қилган.

Бригадир сифатида мендан баъзан бундай муваффақиятларнинг сирини суриштиришади. Ҳеч иккиланмай ютуқларнинг сири дўстликда, деб жавоб бераман. Мана шу дўстлик туфайли бригадамиз каттакон қурилишда энг аҳил коллектив ҳисобланади. Дам олиш пайти вагончамизга кириб келган киши бир-биримиз билан гоҳида рус, гоҳида ўзбек, тожик ёки туркман тилида сўзлашувимизни эшитиб ажабланмайди. Бир жойда яшаб меҳнат қилгандан кейин дўст тилини билмай бўладими!

Мана шундай интернационализм оиламдаги бахтли ҳаётнинг ҳам кафолати. Турмуш ўртоғим Надежда Ивановна рус фарзанди. Қардошлик туйғуси ўғлим Александр, қизим Светлананинг ҳам қон-қонига сингиб кетган. Фарзандларимнинг бири ишчи, иккинчиси врач. Улар ҳам ўз фарзандларини дўстлик руҳида тарбиялаётганликларига ишончим комил. Зеро, халқлар дўстлиги барча муваффақиятларимиз гарови.

Фердаус ЖАППОРОВ.
«Главсредазирсовхозстрой»нинг Бухородаги 39-механизацияланган кўчма колоннаси экскаватор машинисти.

КИТОБ ЖАВОНИНГИЗГА

Ўзбекистон ССР «Фан» нашриёти қўйидаги китоблари ўзбек тилида босмадан чиқарди.

Р. Воҳидов, М. Ҳошимова. Шеърият — шонр юраги. 72 бет. Баҳоси 15 тийин.

Китоб 60-йилларда адабиёт майдонига кириб келган Эркин Воҳидов, Абдулла Орипов, Хусниддин Шарипов каби ўзбек шоирлари ижодининг таҳлилига бағишланган.

М. Муҳиддинов. Барҳаёт анъаналар. 60 бет. Баҳоси 10 тийин.

Китобда Навоийнинг ўлмас традициялари, жумладан, унинг «Сабъаи сайёр» достонига ўхшатма сифатида ёзилган асарларнинг қиёсий таҳлили берилган.

И. Низомиддинов. Маданий ҳамкорлигимиз самаралари 52 бет. Баҳоси 10 тийин.

Китобда Ўрта Осиё ва Ҳиндистон халқлари ўртасидаги иқтисодий, сиёсий алоқалар баён қилинган.

М. Асомов, А. Ғофуров, Н. Цагараева, Полимерлар қишлоқ хўжалигида. 56 бет. Баҳоси 10 тийин.

Рисолада полимер пленкалари, деталлари, иккиламчи полимер материаллари ҳамда фосфорнинг полимерли бирикмаларини қишлоқ хўжалик ва озиқ-овқат саноатида ишлатилиши ва бу билан меҳнат унумдорлигининг ошиши ҳақида сўз юритилади.

А. Ўролов. Халқ ҳаммомлари. 52 бет. Баҳоси 10 тийин.

Китобча халқ ҳаммомчилик тарихига доир маълумотлар, жумладан, ҳаммомчилик санъатига хос тартиблар, уларнинг жойланиши, архитектураси, планировкасидаги ечимлар, ҳаммом ҳоналарининг функционал боғланишлари сингари масалалар билан таништиради.

● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ

БИЛЛУР ҚЎЛҚОП ЭГАЛАРИ

БОКС БЎЙИЧА СССР ЧЕМПИОНАТИ ЯКУНЛАНДИ

СССР ЧЕМПИОНАТ ПО БОКСУ *88 ТАШКЕНТ

Республика пойтахтининг йирик спорт базаларидан бири—марказий «Юбилей» спорт саройида бир неча кун давом этган қизғин ва муросасиз баҳслар мухлисларда катта қизиқиш уйғотди. 215 нафар боксчи ғолиблик учун курашди. Дастлабки саралаш учрашувларида маҳорат кўрсатиб, курашни давом эттиришга имкон топганлар совринли ўринларга даъвогарлик қилдилар.

Мамлакатнинг турли шаҳарларидан келган боксчилар орасида РСФСР терма командаси вакиллари мусобақага пухта ҳозирлик кўришганини амалда намойиш этдилар. Мазкур команда аъзолари жами 17 та медалли бўлишди. Ғолибларни тантанали шарафлаш маросимида РСФСР Давлат гимни садолари тўрт марта таралиши шу коллективдан тўрт нафар чемпион чиққанидан далолат эди. Бундан ташқари улар еттита кумуш ва олтита бронза медалларини қўлга киритишди. Ғолиблик супасининг биринчи поғонасига кўтарилган Александр Махмутов кўксини чемпионлик медали безади. Ҳамма ғолиблар қаторида ўнга совға-биллур қўлқоп тақдим этилди. Александр ҳал қилувчи баҳсда арманистонлик халқаро мастер Ншан Мунчянни доғда қолдирди.

Тошкент рингида курашга шайланганлар орасида қозоғистонлик боксчиларнинг муваффақиятларини алоҳида таъкидлаш керак. Қардошларимиз иккита олтин, бир кумуш, тўртта бронза медали тўплашга муяссар бўлдилар. Жумладан, жамбуллик Евгений Зайцев халқаро мастер Гажи Темирбўлатовнинг бетоблиги туфайли ғолиблик супасига «жангсиз» кўтарилган бўлса, унинг командадоши, кустанайлик Александр Мирошниченко 91 килограммдан ортиқ вазнли боксчилар баҳсини муваффақиятли якунлади. У ленинградлик Вячеслав Яковлевни аниқ ва кучли зарблари билан мағлуб этди. Бу учрашув мухлисларда яхши таассурот қолдирди. Иккита олтин, шунча бронза медалига эга бўлган украиналик спортчиларнинг ютуғи ҳам чакки бўлмади.

81 килограмм вазнли халқаро мастер Дмитрий Елисеев жами ғалабаларини 116 тага етказиб, Нурмагамат Шанавазов (Махачқала)ни ютган бўлса, 91 килограммли Виктор Акшонов спорт мастери бўлишига қарамай, Евгений Судаковни енгди. Ваҳолонки, Евгений (РСФСР) халқаро классдаги спорт мастери бўлиб, тажрибаси ҳам етарли эди.

Ленинград командаси ҳисобида битта олтин, иккита кумуш ва бир бронза медали жамғарилди. 54 килограмм вазнли Александр Артемьев Москвада ўтказилган «Яхши ният ўйинлари» ғолиби бўлган. Бу сафар ҳам у ўзини кўрсата олди. У халқаро мастер Сергей Уфимцев (РСФСР) билан баҳсда юксак маҳорат кўрсатиб, мутахассисларни қувонтирди. Арманистон боксчилари жами 7 та медаль тўплашди. Биттадан олтин, кумуш ҳамда бешта бронза медал эгаси бўлишди. 57 килограмм вазнли боксчилар қаторида баҳслашган Михак Казарян олқиш олди. У ленинградлик Сергей Артемьев билан баҳсда чаққонлик кўрсатиб, жами ғалабаларини 124 тага етказди.

Умуман, ҳал қилувчи баҳслар мухлислар учун ўзига хос байрамга айланади. Бу ғал ҳам шундай бўлди. Ўлкан зални тўлдириб ўтирган ишқибозлар қиргизистонлик боксчи Орзубек Назаровга хайрихоҳлик қилишди. Боиси Орзубек эндигина 19 баҳорни кўрган Константин Цзюга рўбарў эди. Константин эса РСФСР терма командаси боксчилари орасида ўзининг абжирлиги, ҳужжорлиги билан эътибор қозонган спортчилардан. У дастлабки учрашувларни кўтаринки руҳда ўтказиб, ўз иқтидорини намойиш этди. Бу сафар эса Орзубекка бас келиш осон бўлмади. Сабаби, Константиннинг шижоатидан Орзубекнинг тажрибаси устун келди. Йирик мусобақаларда совринли ўринларни эгаллаган Орзубек Назаров 3:2 ҳисобида ғалаба қозонди.

Шунингдек, финал баҳси иштирокчиларидан Альберт Пакеев, Владимир Ерешченко, Руслан Тарамов (уччаласи РСФСР), ҳамда белоруссиялик Вячеслав Яновский ғолиблик супасига кўтарилиб, биллур қўлқопга сазовор бўлдилар.

Чемпионат юзлаб боксчилар учун маҳорат синовига айланди. Зеро республикамиз боксчиларининг муваффақиятсизликлари кўпчиликни ранжитди. Вакилларимизни мусобақага пухта шайланмагانликлари кўринди. Ўзбекистонда бокс бўйича ўринбосарлар тарбиялаш ўзига хос муаммога айланганлиги маълум бўлди. 20 нафар боксчидан бирортаси ҳам финалга чиқолмаганига тоқат қилиш қийин. Ваҳолонки, келажакда етук боксчилар бўлиб тарбия топиши мумкин бўлган М. Матчонов, Э. Болжонов, Т. Исмоилов, С. Кесейхоновларни чемпионатга пухтароқ ҳозирлаш мумкин эди. Фақат, Ҳаким Матчонов дастлабки баҳсларни рақиби бетоблиги туфайли курашсиз ўтказиб, ярим финалга чиқишга имкон топди. Лекин, унга ҳам ҳал қилувчи баҳс насиб этмади. Оқибатда Ўзбекистон боксчилари бор-йўғи биргина бронза медали билан қаноатланишга мажбур бўлишди. Ўйлаймизки, боксчиларимизнинг чемпионатдаги иштироклари яна таҳлил этилади, камчиликларни бартараф этиш йўллари изланади. Акс ҳолда бокс республикамизда спортнинг кам ривожланган тури бўлиб қолаверади.

Ҳ. НОСИРОВ, А. АЛИМОВ.

Редактор ўринбосари Т. НАЖМИДДИНОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

АЭРОФЛОТ АЭРОФЛОТНИНГ ҲУРМАТЛИ ЙЎЛОВЧИЛАРИ

Граждан авиацияси министрлиги ҳаво транспортида йўловчилар ташишни яхшилаш ва хизмат маданиятини ошириш мақсадида ССР Иттифоқи ҳаво йўлларида пассажирлар ташиш қоидаларига бир қатор ўзгаришлар ва қўшимчалар киритди.

Аэрофлот жўнаш аэропортида тутиб қолинганлик, йўловчи кечикканлиги учун унга қоплама тўлов беришни зиммасига олади. Қоплама тўлов қуйидаги ҳолларда берилади.

— ўринларни бронлаш оралиғида қонда бузиш рўй берганда ёки билетлар белгиланган нормадан ортиқ миқдорда сотилганда;

— қандайдир сабабларга кўра самолётдаги ўринлар сони камайганда ёки ҳаво кемаси йўловчи ўринлари сони камроқ самолёт билан алмаштирилиши рўй берганда;

— йўловчи билет сотиб олгандан кейин самолётлар ҳаракати жадвалига ўзгартиш киритилганда ёки билетда маршрут номери, учиш куни вақти ва жўнаш аэропорти нотўғри кўрсатилганда;

— билет нотўғри расмийлаштирилганда ёки билет сотиш технологияси бузилганда;

— рўйхатга олиш, юкни расмийлаштириш, махсус назоратдан ўтиш чоғида аэрофлот ходимлари томонидан тартибга хилоф ҳаракатларга йўл қўйилганда;

— самолёт юқорида кўрсатилган сабабларга кўра қўниб ўтиш аэропортига вақтида етиб келмаганда.

Йўловчининг учиши кечиктирилганлиги учун қоплама тўлов қуйидаги ҳажмда тўланади:

10 процент — 2 соатдан 4 соатгача кечиктирилганда;

15 процент — 4 соатдан 6 соатгача кечиктирилганда.

Мабодо йўловчини 6 соатдан ортиқ ушлаб қолишган тақдирда, билет нархининг чорак қисми миқдорида қоплама тўлов пули олади.

Ҳар қандай ҳолатда ҳам аэропорт ходимлари йўловчини энг яқин рейс билан бўш ўринли самолётга ўтказиб жўнатишлари шарт.

Авиабилетлар сотиш йўловчининг шахсини тасдиқловчи ҳужжат ёки унинг фамилиясига ёзилган ёзма буюртма асосида амалга оширилади. Йўловчи рўйхатга олиш бошлангунча авиабилетнинг контроль талонига ўз шахсини тасдиқловчи ҳужжатнинг номи, серия ва номерини ёзиб қўйиши керак. Шахсини тасдиқловчи ҳужжат бўлмаса ёки билетдаги ёзув ҳужжатдаги маълумотларга тўғри келмаса, йўловчи парвозга қўйилмайди.

Бу янгиликлар 1988 йил февралдан амалга оширилади.

СИЗЛАРНИ АЭРОФЛОТНИНГ ЯНГИ ҚОИДАЛАРИГА МУВОФИҚ ПАРВОЗ ҚИЛИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАМИЗ.

ҲАВО ЙЎЛЛАРИ МАРКАЗИЙ АГЕНТЛИГИ.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ МАДАНИЯТ ИНСТИТУТИ
кафедралар бўйича
КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

мудир: педагогика ва психология (профессор);
профессор: оммавий байрамлар режиссураси ва уни ташкил қилиш:
доцентлар: режиссура ва актер маҳорати (2), рус тили ва адабиёти, оммавий байрамлар режиссураси ва уларни ташкил қилиш, илмий коммунизм, пуфлаб чалинадиган асбоблар;
катта ўқитувчилар: ҳалқ музика асбоблари (2), инструментовка ва партитураларни ўқиш, режиссура ва актер маҳорати, сиёсий иқтисод, маданий-оқартув ишлари назарияси ва методикаси (2), оммавий байрам режиссураси ва уларни ташкил қилиш;
ўқитувчилар: режиссура ва актер маҳорати, кутубхона фондлари ва каталоглари.
Конкурс муддати — 8 февралгача.
Адрес: Тошкент шаҳри, 700164, Високовольтний массиви, 3-сектор, 127-«а» уй.

А. НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИНИНГ
РЕПЕРТУАР ПЛАНИ

2 февралда — АИДА.
3 февралда — СЕВГИ ҲАҚИДА АФСОНА.
4 февралда — МАСҲАРАБОЗЛАР.
5 февралда — АННА КАРЕНИНА.
6 февралда — МАЙСАРАНИНГ ИШИ.
7 февралда — КОППЕЛИЯ (12.00), КАРМЕН (19.00).
9 февралда — ТОҲИР ВА ЗУҲРА.
10 февралда — ҚУЁШГА ТАЪЗИМ ҚИЛ.
11 февралда — ДОН КАРЛОС.
12 февралда — Кичик эксперименталь саҳнада — ОНА ҚАЛБИ (17.00), ДОН КИХОТ (19.00).
13 февралда — БОРИС ГОДУНОВ.
14 февралда — АЛОВИДДИННИНГ СЕҲРЛИ ЧИРОҒИ (12.00), ОҚҚУШ ҚЎЛИ (19.00).
16 февралда — БЎРОН.
17 февралда — СЕВГИ ТУМОРИ.
18 февралда — ОЛОВЛИ ФАРИШТА.
19 февралда — ТЎМАРИС.
20 февралда — ПЕТР БИРИНЧИ.
21 февралда — ЗОЛУШКА (12.00), ЧИО-ЧИО-САН (19.00).
23 февралда — ХИВА ОРДЕНИ (премьера).
24 февралда — Кичик эксперименталь саҳнада — ТЕЛЕФОН, ОДАМ ТОВУШИ (17.00), ЗАМОНАВИЙ ВА КЛАССИК ХОРЕОГРАФИЯ КЕЧАСИ.
26 февралда — КОРСАР.
27 февралда — ОТЕЛЛО.
28 февралда — АЛОВИДДИННИНГ СЕҲРЛИ ЧИРОҒИ (12.00), ИККИ ДИЛ ДОСТОНИ (19.00).
Билетлар сотилмоқда.

СССР Гидрометеорология давлат комитети
ЎРТА ОСИЁ РЕГИОНАЛ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ
вакант вазифаларга
КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

метеорология ва иқлим лабораторияси кафедрасига **катта илмий ходим** — хўжалик шартномаси группасининг раҳбари;

метеорология ва иқлим лабораториясига **кичик илмий ходим;** қишлоқ хўжалик метеорологияси бўлимига **катта илмий ходим.**

Конкурс муддати — 8 февралгача.

Ҳужжатлар директор номига тайёрланиб қуйидаги адресга юборилади: Тошкент шаҳри, Обсерватория кўчаси, 72-уй. Телефон 35-80-69.

Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлиги «СТРОЙДЕТАЛЬ» ТРЕСТИ ТУГАТИЛГАНЛИГИНИ МАЪЛУМ ҚИЛАДИ

Унинг функцияси «Ўзстройдеталь» ишлаб чиқариш бирлашмасига берилиб, даъволар бирлашма томонидан 16 февралгача қабул қилинади.

Адрес: Тошкент шаҳри, Пролетар кўчаси, 19-уй.

• *Ахборот*

САМАРҚАНД ЯНГИЛИКЛАРИ

КОНЧИЛАРГА СОВҒА

● Каттақўрғондаги Ингичка кончилар посёлкасида Шарқ услубида қурилган янги-янги бинолар қад ростламоқда. Яқинда тўрт қават ли 24 квртирали уй-жой бинои фойдаланишга топширилди.

Қурувчилар яқин орада яна иккита уйни кончиларга тақдим этишади. Бу ишларда Э. Эшмуродов бошлиқ қурувчилар участраси, Э. Сафаров, Н. Бекназаров, етакчилик қилаётган бригадалар ибрат бўлишяпти. Улар тик. лаган уй-жойларни давлат комиссияси «яхши» деб баҳоламоқда.

А. ЖАЛИЛОВ.

БЕМОРЛАР ҲУЗУРИДА

● Большевик район юқумли касалликлар шифохонасида «Иқбол» бадиий ҳаваскорлик коллективи тузилди.

Унинг репертуаридан замонавий куй-қўшиқлар ўрин олган. Т. Ерматов, Х. Нормуродов, Ҳ. Тўраева, Ў. Эсонова, И Жумаев ва бошқалар ижро этган куй-қўшиқ ларни беморлар катта қизиқиш билан тинглашмоқда.

Шифохонада уюштирилаётган концертлар беморларнинг саломатлигини тиклашга ёрдам бераётгани алоҳида таъкидланмоқда.

Н. РАҲМАТОВ.

• *Тингланг, томоша қилинг*

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

МТ-I. 7.00 — «120 минут». 9.05 — «Улар Ватан учун жанг қилган эдилар». Бадиий фильм, 2-серия. 10.20 — Нега ва нима учун? 10.40 — М. Чулаки. 4-Қаҳрамонлик симфонияси. 11.30 — Николай Рубцов поэзияси. 12.10 ва 16.00 — Янгиликлар. 16.15 — Ватан қуриш прожектори. 16.25 — Семёнов сувенири. 16.50 — «Уни Сухэ Батор деб аташади». Бадиий фильм. 18.05 — Мультфильмлар. 18.25 — Ҳужжатли фильм. 18.55 — Улуғ Ватан уруши ҳақида қўшиқлар. 19.45 — Дунё воқеалари. 20.05 — Ҳужжатли фильм. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — «Спрут-2». Бадиий фильм, 2-серия. 23.25 — Нигоҳ.

МТ-II. 9.00 Гимнастика. 9.15 — Москва бўйлаб саёҳат. 9.35 — Тарих. 10.05 — Француз тили. 11.05 — СПТУ ўқувчиларига. 11.35 — Табиатшунослик. 11.55 — Илмий-оммабоп фильм. 12.05 — Француз тили. 12.55 — Ҳужжатли фильм. 14.05 — Симфоник куйлардан концерт 14.35 — Янгиликлар. 14.45 — «Одамлар ва дельфинлар». Бадиий фильм, 1-фильм. 15.50— Музикали киоск. 18.35 — Янгиликлар. 18.45 — Ритмик гимнастика. 19.15 — ...16 ёшгача ва ундан катталар. 20.00 — Волейбол. СССР чемпионати. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Халқаро панорама. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Останкинода танкчиларнинг санъат усталари билан учрашуви. 23.35 — Янгиликлар.

УзТВ-I. 7.00 — «Ассалому алайкум». 17.30 — Химия. 18.05 — Пионерлар мамлакатида. 18.50 — Мультфильм. 19.10 — Совет Армияси ва Ҳарбий-Денгиз флотининг 70 йиллигига. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Ёшлик. 20.00 — Чолғу куйлари кечаси. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Фан ва дин.

2 ФЕВРАЛЬ. СЕШАНБА

21.20 — Фильм-концерт. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — «Навоий». Видеофильм, 2-серия. 23.20 — Вугун оламда нима гап?

УзТВ-II. 19.30 — Келажак ҳақида ўйлаб. 20.00 — «Қора капитан». Бадиий фильм. 21.30 Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. Душанба. 22.15 — Кино оламида.

РАДИО

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Қўшиғимиз сизга армуғон. 9.30 — Шаҳарлар ҳақида қўшиқлар. 9.45 — Ўзбек тилини ўрганамиз. 12.10 — Ишчинома. 12.30 — Адабий ўқиш. 12.50— Ю. Усмонова куйлайди. 13.00 — Чорвадор. 13.30 — О. Гаджиқосимов шеърлари билан айтиладиган қўшиқлар. 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш. 15.30 — Болалар шеърияти радиокутубхонаси. 15.50 — Врач маслаҳати. 18.15 — Социализм мамлакатларида. 18.30 — Классик шоирларнинг ғазаллари билан айтиладиган қўшиқлар. 19.20— Дирижёрлар ҳақида ҳикоялар. 19.50 — Халқаро кундалик. 21.10 — Қармоқ. 21.30 — Қишлоқ меҳнаткашлари учун концерт. 22.45 — Севги ҳақида қўшиқлар.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Тупроқшунослик ва агрохимия институти коллективи катта илмий ходим Ў. Қ. Қосимовга онаси Ойтўра МИРКАМОЛОВАнинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг фалсафа ва ҳуқуқ институти коллективи профессор Х. Раҳмонқуловга сингласи Иқлимбиби РАҲМОНҚУЛОВАнинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон ССР Телевидение ва радиоэшиттириш давлат комитети коллективи республика радиосининг сиёсий шарҳловчиси Абдунарим АБДУАЗИМОВнинг вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.